

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έν Αθήναις
τῆ 30 Ἰανουαρίου 1957

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Ἀριθμὸς φύλλου 14

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

Περὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὁρολογίου προγράμματος τῶν Πατριδωγιστικῶν μαθημάτων τῶν Δημοτικῶν Σχολείων.

ΠΑΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐχόντες ἐν ᾧ ἔχει τὸ ἄρθρον 5 καὶ 8 τοῦ Ν. 4397/1929, τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Ν. Δ. 3628/1956, τὸ ἄρθρον 3 τοῦ ἀπὸ 3/4. 7.5/1948 Β. Διατάγματος, τὰς ἐν ᾗ ἀριθ. 120, 121 καὶ 122 πράξεις τῆς ὀλομελείας τοῦ Κεντρικοῦ Διοικητικοῦ καὶ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου Ἐκπαιδείσεως, ὡς καὶ τὴν ἐν ᾗ ἀριθ. 683/1956 γνωμοδότησιν τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατίας, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάξαμεν:

Ἄρθρον Μόνον

Τὸ Ὁρολόγιον καὶ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν πατριδωγιστικῶν μαθημάτων (Πατριδωγισίας, Ἱστορίας καὶ Ἀγωγῆς τοῦ πολίτου καὶ Γεωγραφίας μετὰ στοιχείων Τουρισμοῦ) ἐν τῷ Δημοτικῷ σχολεῖν καθορίζεται ἀπὸ τοῦ ἐπομένου σχολικοῦ ἔτους 1957-1958 ὡς κατωθί:

ΠΑΤΡΙΔΩΓΩΣΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

1. Περιεχόμενον καὶ Σκοπὸς

Εἰς τὸν κύκλον τῶν πατριδωγιστικῶν μαθημάτων περιλαμβάνονται ἡ Πατριδωγισία, ἡ Ἱστορία, ἡ Ἀγωγή τοῦ πολίτου καὶ ἡ Γεωγραφία μετὰ στοιχείων Τουρισμοῦ.

Εἰς τὴν Πρώτην καὶ Δευτέραν τάξιν τὸ πατριδωγιστικὸν μάθημα ἀποτελεῖ τὸν θεμελιώδη κλάδον τῆς ἐνιαυτοῦ διδασκαλίας καὶ περιλαμβάνει στοιχεῖα Πατριδωγισίας, Ἱστορίας καὶ Ἀγωγῆς τοῦ πολίτου. Εἰς τὴν Τρίτην καὶ Τετάρτην τάξιν τὸ μάθημα τοῦτο διακρίνεται εἰς Ἱστορίαν καὶ Γεωγραφίαν, εἰς ἃ περιλαμβάνονται καὶ στοιχεῖα Τουρισμοῦ καὶ Ἀγωγῆς τοῦ πολίτου. Εἰς δὲ τὴν Πέμπτην καὶ Ἑκτὴν τάξιν διακρίνεται εἰς Ἱστορίαν, Ἀγωγήν τοῦ πολίτου καὶ Γεωγραφίαν, περιλαμβανομένων εἰς ταῦτα καὶ στοιχείων τινῶν Τουρισμοῦ.

Οὐσιώδεις καθήκον τοῦ σχολείου εἶναι 1) νὰ σχηματίσουν οἱ μαθηταὶ δι' αὐτενεργίῳ παρατηρήσεως σαφῆ εἰκόνα τῆς περιοχῆς εἰς ἣν διαβίου κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἡλικίας των, νὰ ἐκτιμῶσιν καὶ νὰ ἀγαπήσων αὐτὴν καὶ κατ' ἐπέκτασιν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν πατρίδα. 2) Νὰ γνωρίσουν οἱ μαθηταὶ τὴν μακραίωνα Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν, τὴν πλήρη μεγάλων πνευματικῶν ἔργων καὶ ἐπικῶν κατορθωμάτων, νὰ γνωρίσουν τὴν Γεωγραφίαν τῆς χώρας των καὶ τῶν ἄλλων χωρῶν. 3) Νὰ γνωρίσουν τὰς ἀρετὰς τοῦ

καλοῦ Ἑλλήνος πολίτου, ὅστις γνωρίζει νὰ ὑπερασπίῃ τὰ δικαιώματά καὶ νὰ ἐκπληροῖ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτοῦ καὶ ὅστις εἶναι πρόθυμος νὰ ὑπεραμυνθῇ πάντων αὐτῶν εἰς πᾶσαν παρουσιαζομένην περίστασιν, ἐνῶ ταυτοχρόνως θὰ εἶναι πρόθυμος νὰ συνεργασθῇ μετὰ τῶν φίλων ξένων λαῶν.

II. Γενικαὶ Μεθοδικαὶ ὑποδείξεις.

1. Εἰς ἐκάστην αἰθούσαν διδασκαλίας δέον νὰ ὑπάρχῃ εὐρύχωρος πινακίς, εἰς τὴν ὅποιον διδάσκαλος καὶ μαθητὰ θὰ ἐπικολλοῦν σχετικῶν πρὸς τὴν διδασκομένην ἐνότητα ὕλικόν, ὡς εἰκονογραφήματα, εἰκόνας, ἐκθέσεις μαθητῶν, ἀποκόμματα ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν. Τὸ ὕλικόν τοῦτο δύνανται νὰ χρησιμοποιοῦνται καὶ διὰ τὴν σύνταξιν σχετικῶν λευκωμάτων. Πλησίον τῆς πινακίδος δέον νὰ ὑπάρχῃ κατ'ἀλλήλους τράπεζα διὰ τὴν ἐκθεσιν ὕλικου σχετιζομένου πρὸς τὴν ἐνότητα.

2. Εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἐκάστης τάξεως δέον νὰ ὑπάρχουν βιβλία καὶ περιοδικὰ σχετικὰ πρὸς τὰ μαθήματα ταῦτα.

3. Ἀπαραίτητον εἶναι διάφοροι χάρται, σχεδιαγράμματα, στατιστικοὶ πίνακες, ὑδρογεῖοι σφαῖρα, ἀμμοδόχοι καὶ κατ'ἀλλήλους συλλογαί.

4. Διὰ τῆς κατ'ἀλλήλου χρήσεως τῶν ἀνωτέρω ἐποπτικῶν μέσων, ὡς καὶ δι' ἐπισκέψαν καὶ παρατηρήσεων θὰ βοηθηθῶν οἱ μαθητὰ νὰ καταποῦν ἰκανοὶ πρὸς αὐτενεργίον μελέτην.

5. Εἰς τὴν Πρώτην καὶ Δευτέραν τάξιν ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἐνοτήτων θὰ ἐκτείνεται εἰς θέματα διὰ τὰ ὅποια οἱ μαθητὰ ἔχουν ἄμεσον ἀντίληψιν.

6. Εἰς ἐκάστην ἐνότητα δὲ θεοῦν αἱ βάσεις ἀναπτύξεως τῶν εἰς τὴν στήλην τῶν εἰδικῶν ἐπιδιώξεων ἀναφερομένων ἰκανοτήτων, διαθέσεων, συνηθειῶν, ἰδανικῶν εἶναι ἕως ἀπαραίτητον, νὰ καλλιεργηθῶν τὰ στοιχεῖα ταῦτα περαιτέρω διὰ τῆς δημιουργίας κατ'ἀλλήλων προϋποθέσεων ἐν τῷ σχολεῖν καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀπαιτεῖται καὶ κατ'ἀλλήλους διαφωτισεῖς τῆς οἰκογενείας ὑπὸ τοῦ σχολείου.

7. Αἱ δι' ἐκάστην ἐνότητα διατιθέμεναι ὄρασι σημειοῦνται ἐνδεικτικῶς, ἔχουν ἕως ὑπολογισθῆ οὕτως, ὥστε νὰ διδασθῶν ὑποχρεωτικῶς ἅπασαι αἱ ἐνότητες εἰς ἕκαστον σχολικὸν ἔτος καὶ ἐπὶ πλέον νὰ ὑπολείπεται χρόνος πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ προγράμματος δι' ἐνοτήτων ἀναφερομένων εἰς τὰς τοπικὰς συνθήκας.

Α'. ΠΑΤΡΙΔΟΓΝΩΣΙΑ

ΤΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

Ἐβδομηθεαίαια ὄρα διδασκαλίας :

- Εἰς τὰ ἑξατάξια 2.
Εἰς τὰ πεντατάξια 4)2.
Εἰς τὰ τετρατάξια καὶ τριτάξια 4)2.
Εἰς τὰ διτάξια καὶ μονοτάξια γίνεται συνδιδασκαλία μετὰ τῆς Δευτέρας τάξεως 3)2.

1η ΕΝΟΤΗΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

1. Ὄνομα, ἐπώνυμον μαθητοῦ, ὄνομα πατρὸς, διαμονή, διεύθυνσις κατοικίας, ἀριθμὸς τηλεφώνου, ὅπου ὑπάρχει, ὀνόματα φίλων καὶ διευθύνσεις κατοικίας των.
2. Μετάβασις ἀπὸ τῆν οἰκίαν εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ἐπιστροφή εἰς τὴν οἰκίαν.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

- α) Κατανόησις λέξεων : ὄνομα, ἐπώνυμον, διεύθυνσις, τηλεφώνον, φίλος, σπῆτι, σχολεῖον.
β) Ἰκανότητες—Δεξιότητες 1) Συγκράτησις τῶν ὀνοματεπωνύμου, τῆς διεύθυνσεως καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τηλεφώνου, ἔαν εἰς τῆν οἰκίαν ὑπάρχῃ τηλεφώνον.
2) Συγκράτησις ὀνοματεπωνύμου καὶ διεύθυνσεως φίλων.

3. Συγκράτησις τῶν χαρακτηριστικῶν σημείων μεταβάσεως εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ἐπιστροφῆς εἰς τὴν οἰκίαν.
4. Κατανόησις τῆς σημασίας συγκρατήσεως τοῦ ὀνοματεπωνύμου, τῆς διεύθυνσεως καὶ τοῦ τηλεφώνου.

- γ) Διαθέσεις—συνήθειαι : 1) Μετάβασις εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ἐπιστροφή εἰς τὴν οἰκίαν ἄνευ συνοδοῦ.
2) Μετάβασις εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ἐπιστροφή εἰς τὴν οἰκίαν ἄνευ βραδυπορίας (ἦτοι ἀπασχολήσεων εἰς παιγνίδια, περιπλανήσεων, κ.λπ.)

II. ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Ἐκαστὸς μαθητὴς τὰ ἐροδιασθῆ με κάρταν, εἰς τὴν ὅποια νὰ ἀναγράφεται εὐαναγνωστικῶς καὶ εἰ δυνατόν διὰ γραφομηχανῆς τὸ ὀνοματεπωνύμον, ἡ διεύθυνσις καὶ ὁ ἀριθμὸς τηλεφώνου.
2. Σκόπιμον εἶναι, ὅπως διατεθοῦν διὰ τὴν ἐνότητα ταύτην 3 διδακτικαὶ ἔρα.

2α ΕΝΟΤΗΣ

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

- 1) Τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας.
- 2) Πρωινή ἔγερσις, πρωινή προσευχή, βραδυνή προσευχή.
- 3) Ἀσχολία τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας :
- α) Ἀσχολία τῆς μητρός διὰ τὴν ἐτοιμασίαν τοῦ φαγητοῦ (πρόγευμα, γεῦμα, δείπνον).
- β) Πῶς βοηθοῦμεν τὴν μητέρα διὰ τὴν ἐτοιμασίαν τοῦ φαγητοῦ.
- γ) Προμήθεια καὶ διατήρησις τῶν προφίμων.
- δ) Πῶς βοηθοῦμεν τὴν μητέρα εἰς τὴν καθαριότητα καὶ διεύθετησιν τῆς οἰκίας.
- ε) Τὰ διάφορα σκεῦη τὰ ὅποια χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν μαγειρικήν καὶ καθαριότητα τῆς οἰκίας.
- στ) Ἀσχολία τοῦ πατρὸς, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν μελῶν εἰς τὴν οἰκίαν.
- ζ) Οἱ συγγενεῖς.
- η) Ἡ οἰκογένεια κατὰ τὰς Κυριακάς καὶ ἑορτάς.
- θ) Χαρακτηριστικώτερα γεγονότα τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς (ὀνομαστικαὶ ἑορταί, βαπτίσεις κ.λπ.).
- 7) Οἱ ἐπισκέπται μας.
- Η) συμβολὴ τῶν μικρῶν, ὅστε οἱ ἐπισκέπται νὰ μένουσιν εὐχαριστήμενοι.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

- α) Κατανόησις λέξεων : οἰκογένεια, γονεῖς, πατέρας, μητέρα, ἀδελφός, ἀδελφή, παππούς, γιὰγιά, συγγενεῖς, προσευχή, βοήθεια, καθαριότης, σκεῦη μαγειρική, ὀνομαστικὴ ἑορτή, ἐπισκέπτης, εὐχαριστήμενος.
β) Ἰκανότητες—Δεξιότητες 1. Ἰκανότης βοηθείας εἰς τὴν καθαριότητα, τὴν καλὴν διεύθετησιν κ.λπ.
2. Ἰκανότης εὐχαριστήσεως τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας καὶ τῶν ἐπισκεπτῶν.
3. Ἰκανότης συνεργασίας μετὰ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας.
4. Ἀντιλήψις τῆς συμβολῆς τῆς οἰκογενείας διὰ τὴν ζωὴν του.
γ) Διαθέσεις—συνήθειαι : 1) Ἀπόκτικσις καλῶν συνθηδῶν προσευχῆς, εὐθῆμου διαθέσεως, ὑπακοῆς, σεβασμοῦ, προθυμίας πρὸς βοήθειαν, καθαριότητα.
2. Ἀγάπη πρὸς τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας.
δ) Ἰδανικά : Νὰ εἶμαι καλὸ παιδί. Νὰ με ἀγαποῦν οἱ εἰς τὴν οἰκογένειαν. Νὰ εἶμαι ἠσέβητος καὶ νὰ βοηθῶ εἰς τὰς ἔργασίας τῆς οἰκογενείας μας.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

- 1) Ὅργανωσις οἰκογενειακῆς γωνιάς εἰς τὸ σχολεῖον, ὅστε νὰ δημιουργηθῆται εὐνοική ἀτμόσφαιρα διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν καταλλήλων ἰκανοτήτων, διαθέσεων καὶ συνθηδῶν.
- 2) Ὅργανωσις ἄλλων εὐκαιριῶν εἰς τὴν σχολικὴν ζωὴν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν εἰδικῶν ἐπιδιώξεων, ὡς λ.χ. ἡ πρόσληψις γονεῶν καὶ ἄλλων ἐπισκεπτῶν εἰς τὴν τάξιν, ὀργανωσις συγκεντρώσεως γονεῶν καὶ κηδεμόνων.
3. Σκόπιμον εἶναι ὅπως διατεθοῦν διὰ τὴν ἐνότητα ταύτην 12 διδακτικὰ ἔρα.

3η ΕΝΟΤΗΣ

Η ΟΙΚΙΑ

1. Τύποι οἰκῶν (μονώροφος, διώροφος, κ.λπ.)
2. Ὄνομα καὶ χρησιμότης ἑκάστου (κῦρια καὶ βοηθητικά).
3. Ἐπιπλα καὶ σκεῦη.
4. Θέρμανσις καὶ φωτισμός.
- 5) Πλατὴ διὰ τὴν οἰκοδομήν τῶν οἰκῶν.
6. Πῶς βοηθοῦμεν διὰ τὴν καλὴν τακτοποίησιν τῆς οἰκίας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

- α) Κατανόησις τῶν λέξεων : οἰκία, μονώροφος, διώροφος, μονοκατοικία, δωματίον, ἐπιπλα, μαγειρικὰ σκεῦη, θέρμανσις, φωτισμός, ὄπλα οἰκοδομῆς, οἰκόπεδον.
β) Ἰκανότητες—Δεξιότητες : 1) Κατανόησις τῆς χρησιμότητος τῆς οἰκίας. Διάκρισις τύπου οἰκομμάτων.
2. Κατανόησις τῆς χρησιμότητος τῶν ἐπιπλῶν καὶ σκευῶν.
3. Συμβολὴ εἰς τὴν καλὴν διατήρησιν τῆς οἰκίας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ.
γ) Διαθέσεις—συνήθειαι : 1. Δεσμός πρὸς τὴν οἰκίαν.
2. Καλὴ διατήρησις τῆς οἰκίας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ.
3. Ἀγάπη πρὸς τὴν τάξιν καὶ τὴν τοποθέτησιν ἑκάστου πράγματός εἰς τὴν θέσιν του.
δ) Ἰδανικά : Ἡ οἰκία μου νὰ εἶναι καθαρά, περιποιημένη καὶ εὐατὰ νὰ εἶναι τακτοποιημένα.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Ἐπίσκεψις εἰς οἰκίαν, ἦτις οἰκοδομεῖται.
2. Ἀνάληψις εὐθυνῶν διὰ τὴν καλὴν τακτοποίησιν καὶ διατήρησιν τῆς οἰκογενειακῆς γωνίας.
3. Σκόπιμον εἶναι, ὅπως διατεθοῦν διὰ τὴν ἐνότητα ταύτην 5 διδακτικὰ ἔρα.

4η ΕΝΟΤΗΣ

Η ΤΑΞΙΣ ΜΑΣ

1. 'Ο αβουσα μας και τὰ ἐν αὐτῇ.
2. 'Ο διδάσκαλος και οἱ συμμαθηταὶ μας.
3. Πῶς συμπεριφερόμεθα εἰς τὴν τάξιν.
4. Πῶς βοηθοῦμεν εἰς τὴν καθαριότητα τῆς τάξεως.
5. Διακόσμησις τῆς αἰθούσης τῶν αἰθούσων.
6. 'Η εὐθύνη διὰ τὸ ὑλικὸν τῆς αἰθούσης.
7. 'Οργάνωσις τῆς βιβλιοθήκης τῆς τάξεως.
8. 'Οργάνωσις ἑορτῶν ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως εἰς ἃς παρατάσσονται μαθητὰ ἄλλων τάξεων και γονεῖς.
9. 'Ο καλὸς μαθητῆς.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

α) Κατανόησις λέξεων: αβουσα, τάξις' διδάσκαλος, μαθητῆς, συμπεριφορά, διακόσμησις, εὐθύνη, βιβλιοθήκη, πρόκλησις, ἑορτῆ, ὀργάνωσις ἑορτῆς, κανονισμὸς αἰθούσης.

- β) Ἰκανότητες—Δεξιότητες: 1. Κατανόησις τῆς σημασίας τῆς καλῆς συμπεριφοράς πρὸς τὸν διδάσκαλον και τοὺς συμμαθητάς.
2. 'Αναγνώρισις τῶν εὐθων διὰ τὸ ὑλικὸν τῆς τάξεως.
 3. 'Αναγνώρισις τῶν ἰδιοτήτων τοῦ καλοῦ μαθητοῦ.
 4. Συνεργασία διὰ τὴν ἐπιτυχίαν κοινῶν ἐπιδιώξεων.
 5. Ἰκανότης ὑποδοχῆς και περιποιησεως ἐπισκεπτῶν.
- γ) Διαθέσεις—Συνήθειαι: 1. Καλὴ συμπεριφορά πρὸς τὸν διδάσκαλον και τοὺς μαθητάς.
2. Ἐργατικότητα, ἐπιμέλεια.
 3. Προθυμία δι' ἀνάληψιν εὐθων.
 4. Προθυμία διὰ συνεργασίαν.
 5. Ἀγάπη πρὸς τὸ βιβλίον και καλὴ διατήρησις αὐτοῦ.
 6. Ἀγάπη πρὸς τὴν τάξιν και τὴν καθαριότητα.
 7. Σεβασμὸς τῆς ἡσυχίας ἰῶν ἄλλων.
 8. Ἰτακὴ και συμμόρφωσις πρὸς τὸν κανονισμὸν τῆς τάξεως.
 9. Σεβασμὸς τοῦ ὑλικοῦ τῆς αἰθούσης.

δ) Ἰδανικά: Νὰ γίνω καλὸς μαθητῆς διὰ τῆς ἀποκτήσεως τῶν ἀνωτέρω ἰκανοτήτων και διαθέσεων.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. 'Οργάνωσις τῆς βιβλιοθήκης τῆ συμμετοχῆ τῶν μαθητῶν.
2. Συμμετοχῆ τῶν μαθητῶν εἰς τὴν καθαριότητα, τὴν τάξιν, τὴν διακόσμησιν τῆς αἰθούσης και τὴν καλὴν διατήρησιν τοῦ ὑλικοῦ τῆς τάξεως.
3. Εἰς τὰς ἑορτὰς θὰ περιλαμβάνονται ἄσματα, δραματοποιήσεις, ἱστοριῶν, παραμυθιῶν κ.λ.π.
4. Σκόπιμον εἶναι ὅπως διατεθοῦν διὰ τὴν ἐνότητα ταύτην δέκα (12) διδασκαλικά ὄρα.

5η ΕΝΟΤΗΣ

ΠΡΟΦΥΛΑΞΙΣ ΕΚ ΤΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ

1. 'Αποφυγῆ ἀτυχημάτων κατὰ τὴν μετάβασιν εἰς τὸ σχολεῖον και τὴν ἐπάνοδον ἐξ αὐτοῦ.
2. 'Αποφυγῆ ἀτυχημάτων ἐν τῇ οἰκίᾳ (ἐκ τοῦ ἤλεκτρισμοῦ, φωταερίου, βενζίνης, πετρελαίου, πυρελίου, ζῶων κ.λ.π.) Φροντίς διὰ τοὺς μικροτέρους ἀδελφοὺς.
3. 'Αποφυγῆ ἀτυχημάτων ἐν τῷ σχολείῳ. Τῆρησις τῶν κανονισμῶν τοῦ σχολείου κατὰ τὰς ὥρας τῶν διαλειμμάτων εἰς τοὺς διαδρόμους, αὐλῆν, ἀνοδον και καθόδον κλιμακῶν τοῦ σχολείου κ.λ.π.
4. Ἐκλογὴ ἀσφαλῶς χώρου διὰ τὰ παιγνίδια ἐκτὸς τῆς οἰκίας και τοῦ σχολείου.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

- α) Κατανόησις λέξεων: ἀτύχημα, προφύλαξις, ἀποφεύγω, πηγαίνω, ἔρχομαι, ἤλεκτρισμὸς, βενζίνη, πετρελαίον, σπίρτα, ἀναβαίνω, καταβαίνω.
- β) Ἰκανότητες—Δεξιότητες: 1. Κατανόησις τῶν αἰτίων, ἅτινα προξενοῦν ἀτυχήματα και τῶν τρόπων προφυλάξεως ἐκ τῶν ἀτυχημάτων.

2. Ἰκανότης βοηθείας πρὸς τοὺς ὑποστάν.α.ς ἀτύχημα.
- γ) Διαθέσεις: 1. Συμμόρφωσις πρὸς τοὺς κανονισμοὺς κατὰ τῶν ἀτυχημάτων.
2. Ἀνάπτυξις τῆς ἀλληλεγγύης διὰ τῆς προστασίας και τῆς παροχῆς βοηθείας εἰς ἄλλους.
- δ) Ἰδανικά: Νὰ βοηθῶσσομαι ἐκ τῶν κινδύνων και νὰ βοηθῶ εἰς τὸν περιορισμὸν τῶν ἀτυχημάτων.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Πρακτικὴ ἄσκησις διὰ τὴν ἀποφυγὴν ἀτυχημάτων, ὅπου τοῦτο εἶναι δυνατόν.
2. Πρακτικὴ ἄσκησις διὰ τὴν παροχὴν βοηθείας εἰς ὑποστάντα ἀτύχημα.
3. Σκόπιμον εἶναι, ὅπως διατεθοῦν διὰ τὴν ἐνότητα ταύτην 6 διδασκαλικά ὄρα.

6η ΕΝΟΤΗΣ

ΔΙΑΤΗΡΗΣΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΥΛΑΞΙΣ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

1. 'Η τροφὴ τοῦ μαθητοῦ (χρησιμότης γαλακτοῦ, λαχανικῶν, ὕδατος, γλυκιμμάτων, ὀπωρικῶν).
Εἰμίθεα χοροῦμενο κατὰ τὴν ὥραν τοῦ φαγητοῦ.
2. Καλὰ συνήθειαι διὰ τὴν διατήρησιν τῆς υγείας (ἀτομικὴ καθαριότης, πλυσμον, κτένισμα, καθαριότης ἐνδυμάτων, ὑποδημάτων, χρήσις ρινομάκτρον).
3. Παιγνίδι και ἀνάπαυσις.
- α) Ὑγιεινοὶ κανόνες τοῦ παιγνιδίου (τὶ θὰ κἄνω, ὅταν ἰδρῶσσομαι)
- β) Ἦσυχα και ζωηρὰ παιγνίδια.
- γ) Ἀνάγκη ἐπαρκούς ὑπνου—κατάκλισις ἐνωρις.
- δ) Καλὰ συνήθειαι ὕπνου.
- ε) Ἀνάπαυσις κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας.
4. Ὑπαυρον
- α) καθαρὸς ἀήρ
- β) ἥλιος
- γ) ὕδωρ (καθαριότης)

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

- α) Κατανόησις λέξεων: υγεία, τροφὴ, φαγητόν, παιγνίδι, ἀνάπαυσις, ἰδρῶς, ἀρκετὸς ὕπνος, συνήθεια ὕπνου.
- β) Ἰκανότητες—Δεξιότητες: 1. Κατανόησις τῆς σημασίας τῆς τροφῆς, τοῦ παιγνιδίου και τῆς ἀναπαύσεως διὰ τὴν υγείαν.
2. Κατανόησις τῆς σημασίας τῆς τήρησεως τῶν κανόνων υγείας.
 - γ) Διαθέσεις—συνήθειαι: 1. Ἀπόκτησις καλῶν συνθημάτων, φαγητοῦ, ἤτοι ἡ μὴ ἀποποίηση οὐδενὸς φαγητοῦ, ἡ συμμόρφωσις πρὸς τὰς ὥρας φαγητοῦ, ἡ ἀπόκτησις καλῶν τρόπων φαγητοῦ (χοροῦμενος τὴν ὥραν τοῦ φαγητοῦ).
 2. Ἀπόκτησις καλῶν συνθημάτων ἀτομικῆς καθαριότητος.
 3. Ἀπόκτησις καλῶν συνθημάτων ἀναπαύσεως.
 4. Ἀπόκτησις καλῶν συνθημάτων παιγνιδίου.
 5. Ἀγάπη πρὸς τὸ ὕπαινον.

- δ) Ἰδανικά: Νὰ εἶμαι πλήρως υγείας και χαρῆς.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Σύνταξις μικρῶν λευκιμμάτων, τροφῆς, παιγνιδίου και ἀναπαύσεως τῆ συμμετοχῆ τῶν μαθητῶν.
2. Ὄργάνωσις εὐκαιριῶν διὰ τὴν ἄσκησιν εἰς τὰς καλὰς συνήθειας τροφῆς, παιγνιδίου και ἀναπαύσεως.
3. Σκόπιμον εἶναι, ὅπως διατεθοῦν διὰ τὴν ἐνότητα ταύτην 8 διδασκαλικά ὄρα.

7η ΕΝΟΤΗΣ

ΦΥΣΙΚΟΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1. Ὁ καιρὸς.
- α) Ἡ βροχὴ και αἱ συνέπειαι τῆς. Πῶς προφυλασσόμεθα ἀπὸ τὴν βροχῆν.

β) Ὁ ἄνεμος καὶ αἱ συνέπειαι τοῦ. Πῶς προφυλασσόμεθα ἀπὸ τὸν ἄνεμον.

γ) Ἡ χιὼν καὶ αἱ συνέπειαι τῆς. Πῶς προφυλασσόμεθα ἀπὸ τὴν χιὼνα.

δ) Ἡ θερμοκρασία καὶ αἱ συνέπειαι τῆς. Πῶς προφυλασσόμεθα ἀπὸ τὰς μεταβολὰς τῆς θερμοκρασίας.

2. Ὁ οὐρανός.

α) Ὁ ἥλιος καὶ αἱ ἐπιδράσεις τοῦ ἐπιδράσεις.

β) Ἡ σελήνη, τὸ ἄστρο.

γ) Ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ. Κατάλληλοι χειρισμοί.

δ) Ἡ ἀνατολή—ἡ δύσις—ὁ βορρᾶς—ὁ νότος.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

Κατ' ἀνάγκη τις λέξεων: Καίρος, βροχὴ, ἄνεμος, χιὼν, θερμοκρασία, θερμόμετρον, ἥλιος, σελήνη, ἄστρο, ἡμέρα, νύκτα, ἀνατολή, δύσις, βορρᾶς, νότος.

Ἰκανότητες—Δεξιότητες: Διείρησις τῶν διαφόρων κυριῶν μεταβολῶν καὶ τοῦ διαχωρισμοῦ τῆς ἡμέρας καὶ νυκτός εἰς πρωῶν, μεσημβρίαν κ.λπ.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΙΩΞΕΙΣ

1. Παρακολούθησις εἰς τὸ θερμόμετρον τῆς τάξεως καὶ καταγράφη τῆς θερμοκρασίας.

2. Κατασκευὴ ἀνεμοδείκτου καὶ παρακολούθησις τῆς μεταβολῆς τῶν ἀνέμων.

3. Ἀσκησις εἰς τοὺς κατάλληλους χειρισμοὺς κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα.

4. Σκόπιμον εἶναι ὅπως διατεθοῦν διὰ τὴν ἐνότητα αὐτὴν 6 διδακτικαὶ ὥραι.

8η ΕΝΟΤΗΣ

ΕΟΡΤΑΙ ΚΑΙ ΘΕΙΜΑ

1. 28η Ὀκτωβρίου

2. Ἡθῆ καὶ εἶμμα συνδυαζόμενα πρὸς τὰς εορτάς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ νέου ἔτους.

3. Αἱ ἀπόκρεω.

4. 25η Μαρτίου.

5. Ἡθῆ καὶ εἶμμα κατὰ τὴν εορτὴν τοῦ Πάσχα.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

α) Κατ' ἀνάγκη τις λέξεων: Ἐορτὴ, 28η Ὀκτωβρίου, Χριστουγεννα, Νέον ἔτος, κάλαντα, ἀπόκρεω, 25 Μαρτίου, Πάσχα, εἶμμα.

β) Διαθέσεις συνήθεις: 1. Πρῶτος συμμετοχὴ εἰς τὰς εορτάς καὶ τὰ εἶμμα.

2. Ἐκδήλωσις εὐχαριστήσεως, χαρᾶς.

3. Ὑπερφάνεια διὰ τὰ εορταζόμενα ἱστορικὰ γεγονότα.

γ) Ἰδιαιτῶς: Θαυμασμοὶ καὶ τιμὴ πρὸς τὰ εορταζόμενα πρόσωπα, τὰ θρησκευτικὰ καὶ ἱστορικὰ γεγονότα.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΙΩΞΕΙΣ

1. Τῆ συμμετοχῇ τῶν μαθητῶν κατάλληλος διακόσμησις τῆς αἰθούσας.

2. Ὁργάνωσις ἀναλόγων εορτῶν εἰς τὴν αἰθούσαν τοῦ σχολείου.

3. Σκόπιμον εἶναι ὅπως διατεθοῦν 4 διδακτικαὶ ὥραι.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΤΑΞΙΣ

Ἐβδομηθιαίαι ὥραι διδασκαλίας:

Εἰς τὰ ἐξάταξι 3.

Εἰς τὰ πεντάταξι 4) 2.

Εἰς τὰ τετρατάξι καὶ τριτάξι 4) 2.

Εἰς τὰ διτάξι καὶ μονοτάξι συνιδασκαλία μετὰ τῆς

πρώτης τάξεως 3) 2.

1η ΕΝΟΤΗΣ

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΜΑΣ

1. Ὁ διδάσκαλος καὶ οἱ συμμαθηταὶ μας.

2. Τὸ διδακτήριον—ἡ αἰθὴ καὶ ὁ σχολικὸς κήπος.

3. Πῶς βοθοῦμεν εἰς τὴν καθαριότητα τοῦ σχολείου.

4. Πῶς συμπεριφερόμεθα εἰς τὸ σχολεῖον (κανονισμοὶ σχολείου).

5. Πῶς βοθοῦμεν εἰς τὴν διακόσμησιν τοῦ σχολείου.

6. Ἡ εὐθὴν διαφυλάττεται τοῦ διδασκτρίου καὶ τοῦ ὕψους τοῦ σχολείου.

7. Τρόποι ὀργανώσεως εορτῶν εἰς τὰς τοιαύτα καλοῦνται καὶ οἱ γονεῖς.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

α) Κατ' ἀνάγκη τις λέξεων: σχολεῖον, συμμαθητῆς, διδακτήριον, εὐθὴν, ὕψος τοῦ σχολείου, πρόσωποι.

β) Ἰκανότητες—Δεξιότητες: Ἀπόκτησις τρόπων καλῆς συμπεριφορᾶς πρὸς τοὺς διδασκάλους καὶ μαθητάς.

2. Κατανόησις τῆς ἀξίας τῆς καθαριότητος τοῦ σχολείου διὰ τὴν ἡγεῖαν τῶν μαθητῶν.

3. Ἀναγνώρισις τῆς εὐθὴν διὰ τὴν φύλαξιν τῆς περιουσίας τοῦ σχολείου.

4. Ἀνάπτυξις τοῦ πνεύματος συνεργασίας διὰ τὴν ἐπιτυχίαν κοινῶν σκοπῶν.

5. Ἀνάπτυξις καλαιθισίας.

6. Ἰκανότης υποβοηθῆσαι περικηρήσεως ἄλλων.

7. Ἀπόκτησις τῶν ἰδιοτήτων τοῦ καλοῦ μαθητοῦ.

γ) Διαθέσεις—συνήθεις: 1. Εὐχαριστίας ἐκ τῆς καθαριότητος καὶ τοῦ ἀραίου.

2. Προθυμία εἰς τὴν ἀνάληψιν εὐθὴν.

3. Σεβασμὸς πρὸς τὴν περιουσίαν τῶν ἄλλων.

4. Ἐπιθυμία ἐξυπηρετήσεως καὶ εὐχαριστήσεως τῶν ἄλλων.

5. Προθυμία πρὸς συμμόρφωσιν εἰς τοὺς κανονισμοὺς τοῦ σχολείου.

δ) Ἰδιαιτῶς: Νὰ γίνω καλὸς μαθητῆς διὰ τῆς ἀποκτήσεως τῶν ἀνωτέρων ἰκανότητων καὶ διαθέσεων.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΙΩΞΕΙΣ

1. Συμμετοχὴ τῶν μαθητῶν εἰς τὴν καθαριότητα, τὴν διακόσμησιν τοῦ σχολείου, τὰς ἐργασίας τοῦ σχολικοῦ κήπου, τὴν καλὴν διατήρησιν τῆς περιουσίας τοῦ σχολείου.

Σκόπιμον εἶναι, ὅπως διατεθοῦν διὰ τὴν ἐνότητα ταύτην 6 διδακτικαὶ ὥραι.

2α ΕΝΟΤΗΣ

Α'. ΣΥΝΟΙΚΙΑ—ΧΩΡΙΟΝ—ΠΟΛΙΣ—ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΔΗΜΟΣ

1. Ἡ Ἐκκλησία μας, 2. Ἡ πλάτεια μας, 3. Τὰ μνημεῖα (ἦρθον κ.λπ.), 4. Ἡ Κοινότης ἢ ὁ Δῆμος, ποῖος ἐκλέγει τὸν Πρόεδρον καὶ τὸν Δήμαρχον καὶ ποῖον ἔργον ἐκτελοῦν.

Πῶς ἐνομοῦνται τὰ καταστήματα εἰς τὰ οποία στεγάζονται (Κοινοτικὸν κατάστημα, Δημαρχεῖον).

5. Οἱ χώροι παιγνυδίων. 6. Οἱ δρόμοι μας. 7. Μέσα συγκοινωνίας. 8. Ὑδρευσίς καὶ φωτισμός. 9. Ἀπὸ ποῦ καὶ πῶς προμηθεύομεθα τὰ πράγματα τὰ οποία μᾶς χρειάζονται.

Β'. Ο ΚΟΣΜΟΣ ΕΥΡΥΤΕΡΟΝ

Διηγήσεις τῶν μαθητῶν ἐκ τῆς ἐμπειρίας των.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

α) Κατ' ἀνάγκη τις λέξεων: συνοικία, χωρίον ἢ πόλις, Κοινότης ἢ Δῆμος, Πρόεδρος ἢ Δήμαρχος, Ἐκκλησία, πλάτεια, μνημεῖον, ταχυδρόμος (γραμματοκομιστής) χωροφύλαξ, ἀγροφύλαξ, χώρος παιγνυδίων, δρόμος μέσον συγκοινωνίας, ὕδρευσις, φωτισμός, καταστήματα.

β) Ἰκανότητες—Δεξιότητες: 1. Διείρησις τῶν κυρίων χαρακτηριστικῶν τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως.

2. Ἰκανότης κατανόησεως τῆς χρησιμότητος τῆς Ἐκκλησίας, τῆς πλάτειας, τοῦ μνημεῖου, τῶν ὁδῶν, τῆς ὕδρευσεως, τοῦ φωτισμοῦ διὰ τὴν ζωὴν τῶν κατοικῶν.

3. Κατανόησις τῆς χρησιμότητος τῶν μέσων συγκοινωνίας.

4. Κατανόησις τῆς χρησιμότητος τῶν ἐμπορικῶν κατα-
 ρημάτων διὰ τὴν ζῶντῃ τῶν κατοίκων.

5. Ἀναγνώρισις τῆς εὐθύνης διὰ τὴν διαφύλαξιν τῆς
 ριουσίας τῆς Κοινοῦτος, διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ τηλε-
 φωνικοῦ καὶ τηλεγραφικοῦ δικτύου, τῶν κιγκλιδωμάτων
 ἢ νημιέου πεσόντων, τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν τυχόν
 ρισοκινῶν ἀρχαιοτήτων, τὴν καθαριότητα αὐτῆς κ.λ.π.

6. Ἰκανότης ὁρθοῦ προανατολισμοῦ καὶ ὁρθῆς τοπο-
 τήσεως ἐπὶ τῆς ἀμμοδόχου καὶ τοῦ δαπέδου τῶν γα-
 κτηριστικῶν μερῶν τῆς συνοικίας, τοῦ χωρίου ἢ τῆς
 ἴλειου.

7. Χρησιμοποίησις τῆς καταλλήλου ὁρολογίας.

γ) Ἰ δ α ν ι κ ᾶ : Ἡ συνολικὰ νὰ γῆν καλύτερα.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Ἐπίσκεψις τῶν χαρακτηριστικῶν σημείων τῆς συ-
 νουκίας, τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως.

2. Παρητήρησις ἐφ' ὑψηλῆς θέσεως τῆς συνοικίας,
 ἢ χωρίου ἢ τῆς πόλεως, διάρκειας τῶν χαρακτηριστικῶν
 μέρων καὶ τοποθέτησις αὐτῶν πρὸς ἀνατολὰς, δυσμὰς,
 ὄρειν καὶ νότον, ὡς καὶ ἀπεικονίσις τούτων.

3. Σκόπιμον εἶναι ὅπως διατεθῶν διὰ τὴν ἐνότητα
 τῶν 6 διδακτικὰ ὄρα.

ΕΝΟΤΗΣ

ΠΡΟΦΥΛΑΞΙΣ ΕΚ ΤΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ

1. Τὰ συνηθέτερα αἰτια τῶν ἀτυχημάτων : φωτιά,
 εκτρισμός, κακοὶ ὁῦμοι, ἐλεψις φοιτισμοῦ, γεφυρῶν.

2. Πῶς ἡ Κοινοῦτος ἢ ὁ ἄμμος θὰ φροντίσῃ διὰ τὴν
 ὄλησιν τῶν ἀτυχημάτων.

3. Τί θὰ κάμωμεν εἰς περίπτωσιν ἐλαφροῦ τραυματισμοῦ.

4. Τί θὰ κάμωμεν εἰς περίπτωσιν ἄλλων ἀτυχημάτων.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΕΙΞΕΙΣ

α) Κατανόησις λέξεων : προφύλαξις, ἀτύ-
 χημα, τραυματισμός, πρῶται βοήθεια.

β) Ἰκανότητες—Δεξιότητες : 1. Κατανόη-
 σις τῆς σημασίας τῆς συμβολῆς τῆς Κοινοῦτος διὰ τὴν
 ἰοφύλαξιν ἐκ τῶν ἀτυχημάτων.

2. Γνώσεσις τῶν ἐνδεδειγμένων ἐνεργειῶν εἰς περίπτωσιν
 υχημάτων.

3) Εἶδη ἀτυχημάτων α) εἰς κατοίκους πόλεως ἐκ τῆς
 ονήσις κυκλοφορίας β) εἰς κατοίκους χωρίων μὲ στενοῦς
 ἢ ἀνομαλοῦς ὁδούς.

Διαθέσεις—συνήθειαι : 1. Ἀνάπτυξις τῆς
 ἀγωγῆς προφύλαξεως ἐκ τῶν διαφόρων κινδύνων.

2. Προθυμία βοήθειας τῶν κινδυνευόντων.

γ) Ἰδανικόν : Νὰ ἀποφεύγῃ τὰ ἀτυχήματα
 ἢ νὰ συμβάλλῃ εἰς τὴν ἐλάττωσιν αὐτῶν.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Θὰ τονιαθῶν τὰ σημεία ἐκείνα, τὰ ὁποῖα αἱ τοπικαὶ
 νήκρια ἐπιβάλλουν.

2. Πρακτικὴ ἀσκηση εἰς τὸν τρόπον ἐνεργείας ἐν περι-
 ὄσει ἀτυχημάτων καὶ εἰς τὸν τρόπον παροχῆς πρώτων
 ἡθειῶν.

3. Εἰδοποίησις Ἀστυνομίας, Πυροσβεστικῆς Ὑπηρε-
 ας, Ἰατροῦ, Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, Σταθμοῦ Πρώτων Βοη-
 θειῶν.

4. Σκόπιμον εἶναι ὅπως διατεθῶν 5 διδακτικὰ ὄρα.

ΕΝΟΤΗΣ

ΑΠΟΚΤΗΣΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΙΣ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

1. Τὰ μέρη τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

2. Τροφὴ καὶ ἀνάπαυσις.

3. Καθαριότης.

α) Καθαριότης ἐλοκλήρου τοῦ σώματος, πλύσιμον,
 ἔνισμα, καθαρισμός ἐδόντων, ὄνυχων, χρησιμοποίησις
 βαροῦ ρινοκίματρου.

β) Διατήρησις τῶν ἐνδύματων καὶ καθαρῶν ἰδῶς κατὰ
 παιγνίδια.

γ) Πρὸ τῆς βραδυῆς κατακλίσεως, πλύσιμον χειρῶν,
 καθαρισμὸν ὀδόντων κ.λ.π.

δ) Καλὴ ἐμφάνισις.

4. Πῶς ἐνδύμεθα κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς καὶ τὰς
 διαφόρους καιρικές μεταβολάς.

5. Τὰ γνωρίσματα τῶν ἐπιχωριαζουσῶν ἐνδυμασιῶν
 εἰς τὸν τόπον διαμονῆς τῶν μαθητῶν.

6. Πῶς καὶ οἱ ἄλλοι μὲς βοηθῶν διὰ τὴν διατήρησιν
 τῆς υγείας μας. (ἀσθένεια, ἰατροί—μικροβία—ἐμβολιασμοί
 —δαμάλισοι).

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΕΙΞΕΙΣ

α) Κατανόησις λέξεων : υγεία, ὕψος, βάρος, καθαριότης,
 λουτρόν, ὀδοντοπάστα, ἐνδυμασία, ἀσθένεια, μικροβίον,
 ἐμβολιασμός, δαμάλισμός, ἰατρός.

β) Ἰκανότητες—δεξιότητες : 1. Κατα-
 νόησις τῆς σημασίας τῆς καθαριότητος διὰ τὴν υγείαν.

2. Διάρκεισι τῶν καταλλήλων ἐνδυμάτων διὰ τὰς
 ἐκαστοτε καιρικές μεταβολάς.

γ) Διαθέσεις—συνήθειαι : 1. Διαφέρων διὰ
 τὴν κομῆσιν τῆς σώματος καὶ ἐνδυμάτων καὶ τὴν καλὴν
 ἐμφάνισιν.

2. Συνήθεια ἀτομικῆς καθαριότητος πρὸ τῆς βραδυῆς
 κατακλίσεως.

3. Πρῶτομοσις συμμόρφωσις πρὸς τὰς ὁδηγίας τοῦ ἰατροῦ.

δ) Ἰδανικὰ : Ἀπόκτησις καὶ διατήρησις ἀρίστης
 υγείας.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Ἀνάπτυξις πίνακος δεκνούντος τὴν ὁμαλὴν ἀνά-
 πτυξιν τῶν παιδιῶν τῆς σχολικῆς ἡλικίας καὶ προμηθεῖα
 ζυγοῦ καὶ ἀναστατομέτρου διὰ τὴν κανονικὴν παρακο-
 λούθησιν τῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως τῶν μαθητῶν.

2. Ἀσκηση τῶν μαθητῶν εἰς τὴν καθαριότητα σώ-
 ματος καὶ ἐνδυμάτων ὡς καὶ εἰς τὴν καλὴν ἐμφάνισιν.

3. Σκόπιμον εἶναι ὅπως διατεθῶν διὰ τὴν ἐνότητα
 αὐτῆν 6 διδακτικὰ ὄρα.

5η ΕΝΟΤΗΣ

ΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ἈΛΛΟΥΣ

1. Οἱ καλοὶ τρόποι πρὸς τοὺς ἄλλους.

α) Ἡ συμπεριφορὰ πρὸς τοὺς γονεῖς, τοὺς ἀδελφούς,
 τοὺς συγγενεῖς.

β) Ἡ συμπεριφορὰ πρὸς τοὺς διδασκάλους, ἱερεῖς,
 μεγαλυτέρους, γέροντας, ἀναπήρους, γυναικας.

γ) Πῶς νὰ εἴμεθα ἀνεκτοὶ καὶ εὐχάριστοι εἰς τοὺς
 γείτονας.

2. Ἡ φιλία.

α) Πῶς μερικὸι ἄνθρωποι εἶναι εὐχάριστοι εἰς ἡμᾶς
 καὶ πῶς ἡμεῖς εἴμεθα εὐχάριστοι εἰς ἄλλους.

β) Τὸ ἐννοούμεν ἐταν λέγωμεν, ὅτι εἴμεθα φίλοι.

γ) Πῶς ἐκδηλώνομεν τὴν φιλιαν μας πρὸς τοὺς ἄλλους.

δ) Πῶς δύνανται οἱ μικροὶ νὰ εἶναι φίλοι τῶν μεγάλων.

3. Τὰ πέντα νῆδια.

α) Τρόποι ἐκλογῆς παιγνιδιῶν καὶ συμπαικτῶν.

β) Συμμετοχὴ καὶ τῶν ἄλλων εἰς τὴν χρησιμοποίησιν
 τῶν ἀθυρμάτων μας.

γ) Ἡ συμπεριφορὰ μας πρὸς τοὺς συμπαίκατας.

4. Πῶς συνεργαζόμεθα.

α) Καλὰ συνήθεια κατὰ τὴν ὁμαδικὴν ἐργασίαν.

β) Κατάλληλος ἐκλογὴ τῶν ὁμαδῶν ἐργασίας.

γ) Ἀνάληξις εὐθύνης εἰς τὴν ὁμαδικὴν ἐργασίαν.

δ) Ἀναγνώρισις τῶν ἰκανοτήτων τῶν ἄλλων καὶ ἐ-
 κλογὴ καταλλήλων ἀρχηγῶν.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΕΙΞΕΙΣ

α) Κατανόησις λέξεων : φίλος, φιλία, συμπε-
 ριφορὰ, καλὸς τρόπος, ἀνεκτός, εὐχάριστος, γείτων, ἀνά-
 πτης, ἐκλογὴ, συνεργασία, ὁμάς, συνήθεια, εὐθύνη, ἀνα-
 γνώρισις, ἰκανότης, συμπαίκατας.

β) Ίκανότητες—δεξιότητες: 1. Κατανόηση των όρων εκδηλώσεων φίλων.

2. Κατανόηση των όρων τρόπων συμπεριφοράς.

3. Καλή συντήρηση και διαφύλαξις των θημάτων.

4. Ανάπτυξις των βασικών ιδιοτήτων δια την συνεργασίαν.

5. Έκλογη ως άρχητων τών καλύτερων.

γ) Διαθέσεις—συνήθειαι: 1. Διαφέρων δια να είμεθα άνεκτοι και εύχρηστοι εις τούς άλλους.

2. Διαφέρων δια την σύναψιν φίλας μετά τών άλλων.

3. Απόκτησις συνθηδίων καλής συμπεριφοράς.

4. Απόκτησις καλών συνθηδίων συνεργασίας.

5. Συγκράτησις τών υπερβολικών εκδηλώσεων κατά την νέκην και την ήτταν.

6. Σεβασμός τής σειράς προτεραιότητων τών άλλων και τών κανονισμών εις τώ παγνιδιον και την ομάδακην εργασίαν.

δ) Ίδανικά: Άγαθαί σχέσεις προς πάντας.

1. Οργάνωσις εύκαιριών δια την πρακτικην άσκησιν εις την απόκτησιν καλών τρόπων συμπεριφοράς εις τώ παγνιδία, την εργασίαν και την ζωην εν γένει.

2. Σύναξις κανονισμού φιλικής συμπεριφοράς προς τούς άλλους, όρθης συμπεριφοράς κατά τώ παγνιδία και την ομάδακην εργασίαν, όνομασία παγνιδιών.

3. Διαπιστώσις υπό τώ διδασκάλου τώ βαθμού κοινωνικής ανάπτυξεως έκάστου μαθητού.

4. Σκόπημα είναι, όπως διατεθούν δια την ένότητα αυτήν 8 διδακτικά ώρα :

6η ΕΝΟΤΗΣ

ΚΑΛΗ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΑΝΑΠΛΥΣΙΝ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΝ ΧΡΟΝΟΥ

1. Πώς ψυχαγωγούμεθα μόνοι μας:

α) Διάφορα άτομικά παγνιδία.

β) Ανάγνωσις βιβλίων.

γ) Ακρόασις ραδιοφώνου.

δ) Άναστροφή με οικίαν ή οικίαν, κατάδειξις τών κινδύνων δια την υγείαν εκ τής τωιαύτης άναστροφής (έχινόκοικα, λίσσα κ.λπ.)

ε) Άπασχόλησις εις την ζωγραφικην και χειροτεχνίαν.

στ) Τρόπος καλής χρησιμοποίησεως τών ψυχαγωγικών μέσων δια την εκ μέρους τών μαθητών ψυχαγωγίησιν τών μελών τής οικογενείας των, (άπαγγελία ποιημάτων εις τώ σπίτι, επίδειξις ζωγραφημάτων κ.λπ.)

ζ) Πώς ψυχαγωγούμεθα μετά τών λειπώντων μελών τής οικογενείας.

α) Έργασία εις τόν κήπον.

β) Οικογενειακοί περίπατοι, έκδρομαι, ταξίδια.

γ) Παγνιδία μετά τών λοιπών μελών τής οικογενείας.

δ) Έρασιτεχνικά οικογενειακά άπασχόλησις.

ε) Πρόσκλησις συγγενών και φίλων εις την οικίαν.

στ) Μετάβασις εις επιτηρούμενα θεάματα.

3. Πώς ψυχαγωγούμεθα εις τώ σχολείον.

α) Τά σχολικά μαθήματα Ήθικής, Γυμναστικής, έκδρομαί

β) Έκδρομαί.

γ) Σχολικά έορτά.

δ) Παγνιδία.

4. Ανάπαυσις.

α) Οί καλύτεροι τρόποι άναπαύσεως.

β) Ο σεβασμός τής άναπαύσεως τών άλλων.

5. Η ίδιχη μας ψυχαγωγία και ο σεβασμός τής άναπαύσεως τών άλλων.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

Κατανόησις λέξεων: ψυχαγωγία, ακρόασις, άπασχόλησις, ζωγραφική, έκδρομη, ταξίδιον, πρόσκλησις, κινηματογράφος, θέατρον, ραδιόφωνον, άνάπαυσις, θέαμα.

Ίκανότητες—δεξιότητες: 1. Έκλογη κατ'αλλήλων τρόπων δια να ψυχαγωγώται ο μαθητής μόνος.

2. Έκλογη κατ'αλλήλων τρόπων δια να ψυχαγωγώται

ο μαθητής μετά τών άλλων μελών τής οικογενείας, τών συγγενών και τών φίλων.

3. Διάκρισις μεταξύ ψυχαγωγίας και έργασίας.

4. Λογική χρήςις τού χρόνου δι' έργασίαν και ψυχαγωγίαν.

Διαθέσεις—συνήθειαι: 1. Όμαλή ανάπτυξις διαφέροντων δια την ψυχαγωγίαν.

2. Σεβασμός τής ψυχαγωγίας και άναπαύσεως τών άλλων.

3. Συμβολή εις την ψυχαγωγίαν τών άλλων.

Ίδανικά: Όρθη χρήςις τού χρόνου προς έργασίαν ψυχαγωγίαν και άνάπαυσις.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Χρησιμοποίησις τών δημιουργικών δυνάμεων τώ μαθητού δια την όργάνωσιν εύκαιριών ψυχαγωγίας.

2. Προμήθεια υπό τώ σχολείου τών μέσων ψυχαγωγίας, όπως βιβλίον, ραδιόφωνον, κινηματογράφος.

3. Οργάνωσις σχολικών έορτών και έκδρομών.

Σκόπημα είναι όπως διατεθούν δια την ένότητα αυτή 3 διδακτικά ώρα.

7η ΕΝΟΤΗΣ

V. ΕΣΟΔΑ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

1. Διατί η οικογενεία χρειαζεται χρήματα (στέγη διατροφή—ένδυμασία—υγία—ψυχαγωγία).

Άποταμίευσις χρημάτων δι' έκτάκτους ανάγκας.

2. Πώς η οικογενεία άποκατ' τα χρήματα.

Έργασία πατρός και έργασία άλλων μελών τής οικογενείας.

3. Ποιοι οί καλύτεροι τρόποι χρησιμοποίησεως τί χρημάτων τώ οποία μ'εσ δίδουν.

Διατί προσπαθοῦμεν να άποταμιεύομεν χρήματα.

Τι κάνομεν όταν τώ χρήματ' μας δεν έπαρκουν δια τ' άγοράν όλων τών πραγμάτων τώ οποία επιθυμούμεν (έξ λογή).

4. Πώς και ήμεις θα βοηθήσομεν εις την αύξησιν τ' εσόδων τής οικογενείας. (Δεν καταστρέφομεν τώ παγνιδί μας, τώ ένδυματ'α, τώ βιβλία μας και δεν κάνομεν τώ πρόματ' μας και βοηθοῦμεν την οικογενείαν εις τās έργασί τής).

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

Κατανόησις λέξεων: έσοδα, έξοδα, χρήματα, στέγη, ένδυμασις, τροφή, ένδυμασία, άποταμίευσις, έκτακτος ανάγκ' έργασία.

α) Ίκανότητες—δεξιότητες: 1. Κατανόησις τής σημασίας τού χρήματος δια τās ανάγκας τού ανθρώπου

2. Κατανόησις τής σημασίας τής άποταμίευσεως τās έκτάκτους ανάγκας τού ανθρώπου.

3. Συμβολή εις την αύξησιν τών εισοδημάτων τής οικογενείας.

β) Διαθέσεις—συνήθειαι: 1. Λελογισμ' έκτίμησις τού χρήματος.

2. Ανάπτυξις τού πνεύματος τής οικονομίας.

3. Διαφέρων δια την αύξησιν τών εσόδων τής οικογενείας.

γ) Ίδανικά: Λελογισμένον πνεῦμα οικονομίας και άποταμίευσεως.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Καταβολή φροντίδων δια την καλήν διατήρησιν βιβλίων τών ένδυμάτων και ύποδημάτων τών μαθητών την μη άπώλειαν αυτών.

2. Άποταμίευσις χρημάτων υπό τής τάξεως και ή ταλληλωτέρα χρησιμοποίησις αυτών προς σκοπούς καθ' ζοιούμενος υπό τής τάξεως.

3. Παρότρυνσις τών μαθητών να βοηθούν εις τās έξ τής οικογενείας των.

Σκόπημα είναι όπως διατεθούν δια την ένότητα αι 5 διδακτικά ώρα.

ἡ ΕΝΟΤΗΣ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ

1. Τὰ μέσα ἐπικοινωνίας (βιβλίον, περιοδικόν, ἐφημερίς, εἰκόν, ἐπιστολή, τηλεγράφημα, τηλεφώνημα, γραμμοφώνον, γραμμοβιβλίον, κινηματογράφος).

2. Τί πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ἑξίν μας, ὅταν ἐπικοινωνῶμεν μετὰ τῶν ἄλλων.

3. Αἱ εἰκόνες καὶ φωτογραφίαι ὡς μέσα ἐπικοινωνίας.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

α) Κατανόησις λέξεων: ἐπικοινωνία, ἐπιστολή, τηλεφώνημα, τηλεγράφημα, περιοδικόν, ἐφημερίς, γραμμοφώνον, κινηματογράφος, τηλεφώνημα, ταχυδρομικόν, τηλεγραφικόν, τηλεφωνικὴ συνδιεύλιξις, εἰκόν, φωτογραφία.

β) Ἰκανότητες—δεξιότητες: Χρήσις τοῦ καταλλήλου ἔσου ἐπικοινωνίας εἰς τὰς διαφόρους περιστάσεις.

2. Ἐφαρμογὴ βασικῶν κανόνων κατὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν διαφόρων μέσων ἐπικοινωνίας (καλοὶ τρόποι μαρσάσεως, ὁμιλίας καὶ γραφῆς).

γ) Διαθέσεις—συνήθειαι: 1. Ἀκριβολογία εἰς τὴν μετάδοσιν εἰδήσεων.

2. Σεβασμὸς τῶν ἐπιστολῶν τῶν ἄλλων.

δ) Ἰδανικά: Καλὴ χρησιμοποίησις τῶν μέσων ἐπικοινωνίας.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Ὅργανοις εὐκαιριῶν διὰ τὴν ἀσκασιν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν τῶν μέσων ἐπικοινωνίας.

2. Σκόπιμον εἶναι ὅπως διατεθῶν διὰ τὴν ἐνόητα οὕτην 3 διδακτικὰ ὅρα.

ἡ ΕΝΟΤΗΣ

ΤΟ ΦΥΣΙΚΟΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Α) Αἱ τέσσαρες ἐποχαὶ τοῦ ἔτους.

1. Τὸ φθινόπωρον.

α) Ὁ καιρὸς κατὰ τὸ φθινόπωρον (σύννεφα, βροχαὶ ἀστρακαὶ, βρονταὶ, πλήμμυρα).

β) Ἡ φύσις κατὰ τὸ φθινόπωρον.

γ) Αἱ ἀσχολαὶ τῶν κατοίκων κατὰ τὸ φθινόπωρον.

δ) Ἐορταὶ, ἡθὴ καὶ ἔθιμα κατὰ τὸ φθινόπωρον.

2. Ὁ χειμὼν.

α) Ὁ καιρὸς κατὰ τὸν χειμῶνα (χιῶν, τρικυμῖαι, ἀνεμοὶ, υἴελοι).

β) Ἡ φύσις κατὰ τὸν χειμῶνα.

γ) Αἱ ἀσχολαὶ τῶν κατοίκων κατὰ τὸν χειμῶνα.

δ) Ἐορταὶ, ἡθὴ καὶ ἔθιμα κατὰ τὸν χειμῶνα.

ε) Μέσα θερμάνσεως.

3. Ἡ ἀνοιξις.

α) Ὁ καιρὸς καὶ ἡ φύσις κατὰ τὴν ἀνοιξιν.

β) Αἱ ἀσχολαὶ τῶν κατοίκων κατὰ τὴν ἀνοιξιν.

γ) Ἐορταὶ, ἡθὴ καὶ ἔθιμα κατὰ τὴν ἀνοιξιν.

4. Τὸ θέρος.

α) Ὁ καιρὸς.

β) Ἡ φύσις καὶ ὁ οὐρανός.

γ) Αἱ ἀσχολαὶ τῶν κατοίκων.

δ) Ἐορταὶ καὶ σχολικαὶ διακοπαὶ.

Β'. Προφύλαξις ἀπὸ τὰς μεταβολὰς τοῦ καιροῦ κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς.

Β' Πῶς ἡ διαμονὴ μας εἰς τὸ ὑπαίθριον καλίστατα εὐχάριστος κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς τοῦ ἔτους.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

α) Κατανόησις λέξεων: ἔτος, ἐποχὴ τοῦ χρόνου, μῆν, ἡμέρα, εἰκοσιτετράωρον, ὄρα, λεπτόν, φύσις, φθινόπωρον, καιρὸς, σύννεφον, βροχὴ, ἀστραπή, βροντὴ, χυλῖαι τῶν κατοίκων, ἡθὴ καὶ ἔθιμα, χειμῶν, χιῶν, πλήμμυρα, τρικυμῖαι, ἀνεμοὶ, θετέλαι, θερμάνσις, ἀνοιξις, θέρος, ἡλιόσπορος, εορτὴ, διακοπαὶ.

β) Ἰκανότητες—δεξιότητες: 1. Διάκρισις τῶν κυρίων χαρακτηριστικῶν ἐκάστης ἐποχῆς.

2. Προφύλαξις ἀπὸ τὰς μεταβολὰς τοῦ καιροῦ.

3. Κατανόησις ὅτι ἡ φύσις ἐπηρεάζει τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου.

4. Ὅργανοις εὐχάριστον ἀπασχολήσεως εἰς τὸ ὑπαίθριον κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς.

Διαθέσεις—συνήθειαι: 1. Διαφέρειν πρὸς τὸ ὑπαίθριον.

2. Ἀπόλαυσις τῆς ὀραιότητος τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Εἰκονογράφεισι τῶν τεσσάρων ἐποχῶν τοῦ ἔτους μετὰ τῶν ἰδιαιτέρων χαρακτηριστικῶν ἐκάστης ἐποχῆς.

2. Ὅργανοις ἐκδρομῶν κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς διὰ τὴν παρατήρησιν τῶν χαρακτηριστικῶν ἐκάστης τῶν ἐποχῶν.

3. Ὅργανοις ἐκθέσεως ἐκάστης ἐποχῆς.

4. Σκόπιμον εἶναι ὅπως διατεθῶσιν δέκα (12) διδακτικὰ ὅρα.

Β'. ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ

Γ'. ΣΚΟΠΟΣ

Τὸ μάθημα τῆς Ἀγωγῆς τοῦ πολίτου ἔχει σκοπὸν τὴν ἀνάπτυσιν τοῦ μαθητοῦ, ὥστε νὰ καταστῇ οὗτος καλὸς Ἕλληρ πολίτης ὡς ἄτομον καὶ εἰς τὰς σχέσεις τοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ πρὸς τὸ Κράτος.

Εἰδικώτερον τὸ μάθημα τοῦτο ἀποβλέπει εἰς τὰ ἀκόλουθα:

1. Κατανόησιν καὶ πρόσκτησιν βασικῶν ἐνοπιῶν καὶ γνώσεων ἀναφερομένων εἰς τὰ Ἐθνικὰ Σύμβολα, τὴν σύνθεσιν καὶ λειτουργίαν τῆς Κυβερνήσεως, τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας, τὰ θεμελιώδη δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ Ἑλλήνου πολίτου καὶ τὰ θεμελιώδη στοιχεῖα τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ὀργανώσεως τοῦ Κράτους.

2. Ἀνάπτυσιν διαφερόντων διὰ τὰ προβλήματα τοῦ καλοῦ πολίτου.

3. Ἀνάπτυσιν εὐνοπιῶν, διαθέσεων, διαφερόντων καὶ καταλλήλων ἀρετῶν, ἥτοι:

α) Ἐθισμόν εἰς τὴν καλὴν ἐναντι τῶν ἄλλων συμπεριφορῶν. Ἐπὶ παραδειγματι ἀπέκτησιν τῆς συνηθείας νὰ μὴ διακόπτῃ τοὺς ἄλλους ὁμιλοῦντας, νὰ μὴ ἐνοχλῇ αὐτοὺς νὰ σέβεται τὰ δικαιώματά των.

β) Ἀνάπτυσιν τοῦ σεβασμοῦ καὶ τοῦ συνασθήματος τῆς εὐθύνης ἐναντι τῆς ἰδικῆς τῶν περιουσίας καὶ ἐναντι τῆς περιουσίας τῶν ἄλλων, ὥστε ἔχει μόνον νὰ μὴ κατασπαταλῇ ἢ καταστρέφῃ αὐτήν, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ χρησιμοποτῇ τὴν περιουσίαν τῶν ἄλλων χωρὶς νὰ λαμβάνῃ προηγουμένως τὴν ἀδειαν αὐτῶν.

γ) Σεβασμόν τῆς ἀξίας καὶ τῆς ἀξιοπρεπειᾶς τοῦ ἀνθρώπου.

δ) Πρόθυμον παροχὴν βοήθειας πρὸς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην καὶ διαφέρειν διὰ τὴν εὐημερίαν τῶν ἄλλων.

ε) Πρόθυμον συμμετοχὴν εἰς κοινὰς ὑποθέσεις, ἀνάληψιν εὐθυνῶν καὶ ἐκπλήρωσιν αὐτῶν μετ' εὐσυνειδήσιας.

στ) Ὑπακοὴν εἰς τοὺς κανόνας τῆς καλῆς καὶ ἠθικῆς συμπεριφορᾶς καὶ τοὺς νόμους τῆς πολιτείας καὶ συμμόρφωσιν πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῆς πλειοψηφίας.

ζ) Καλλιέργειαν τῶν ἰδανικῶν τῆς συνεργασίας, τῆς αὐτοκυριαρχίας καὶ τῆς ὑπευθύνου συμβολῆς εἰς τὴν πρόδοον τῶν κοινῶν ζητημάτων.

4. Ἀνάπτυσιν τῆς ἐκτιμῆσεως πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ ἰδεώδη.

Π ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

ΤΑΣΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

Ἐβδομηθεαίαια ὄραι διδασκαλίας :

- Ἐἰς τὰ ἑξοτάξια 3) 2.
Ἐἰς τὰ πεντατάξια 2) 2.
Ἐἰς τὰ τετρατάξια καὶ τριτάξια 2) 2.
Ἐἰς τὰ διτάξια καὶ μονοτάξια συνδιδασκαλία Ε' καὶ ΣΤ' τάξια 2) 2.

1η ΕΝΟΤΗΣ

Η ΠΑΤΡΙΣ

1. Ἡ στενωτέρα καὶ ἡ εὐρύτερα πατρίς.
2. Ἡ Ἑλληνικὴ φυλή.
3. Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα.
4. Ἑλληνικὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, παραδόσεις. Σημερινὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, κληροδοτηθέντα ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα, ἔθιμα ἀπόκρευ, ἑορτασμός τοῦ Πάσχα, ἑορτασμός τῆς Πρωτομαγιάς, πανηγυρις τοῦ Ἁγίου Γεωργίου κ.λ.π., πανηγυρις τοῦ τρύγου, τοῦ ἀλωνισμοῦ. Ἀρχαῖοι ἀγῶνες Ἰσθμια, Ὀλύμπια, Νέμεα.
5. Ἐθνικὰ ἰδανικὰ (Θρησκεία—Πατρίς—Οἰκογένεια).
6. Προτερήματα καὶ ἐλαττώματα τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, ἐρίδες μεταξὺ τῶν διαφόρων πόλεων τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος, συγχοι πόλεμοι μεταξὺ τῶν (Σπάρτη—Ἀθήναι—Κόρινθος—Θῆβαι), ἐρίδες μεταξὺ τῶν ὀπλαρχηγῶν τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος. Σύγχρονα ἐλαττώματα, ἀδιαφορία διὰ τὰ κοινὰ, ἀλληλοκαταγγελλία, ἀντεκδικήσεις, ἀλκοολισμός, χαρτοπαίξιμα, κλοπαὶ κ.λ.π.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

Ἐννοιαί : Ἑλλάς, Ἑλλην, γλῶσσα, ἦθη, ἔθιμα, παραδόσεις, ἰδανικὰ, φυλὴ, προτερήματα, ἐλαττώματα.
Διαθέσεις—συνήθειαι : Ἀγάπη καὶ σεβασμός πρὸς τὴν πατρίδα, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, τὰς παραδόσεις.
Ἰδανικά : Διαφύλαξις καὶ υπερασπισίς τῆς πατρίδος. «Τὴν πατρίδα δὲ οὐκ ἐλάσω παραδώσω, πλεῖω δὲ καὶ ἀφείω ὅσας ἀνὰ παραδέξωμαι»—Λυκούργου κατὰ Λεωκράτους, κεφ. 77).

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΙΩΞΕΙΣ

1. Νὰ δημιουργῆ τὸν σχολεῖον καὶ τὰ ἐκμεταλλεῖται εὐκαιρίας ἐκδηλώσεων σχετικῶν μὲ τὰ τοπικὰ ἔθιμα καὶ παραδόσεις.
2. Ἐἰς τὸ μῶσιον τοῦ σχολεῖου νὰ συγκεντρῶνται δειγμὰ ἀντιπροσωπευτικὰ τῶν ἐθίμων καὶ παραδόσεων.
3. Σκόπιμον εἶναι νὰ διατεθοῦν διὰ τὴν ἐνότητά αὐτὴν 4 διδακτικὰ ὄραι.

2α ΕΝΟΤΗΣ

ΘΡΗΣΚΕΙΑ

1. Ἡ σημασία τῆς θρησκείας διὰ τὸν Ἑλληνισμόν.
2. Ἡ Ὀρθόδοξος Χριστιανικὴ Ἐκκλησία καὶ τὰ λοιπὰ θρησκείματα.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

1. Ἐννοιαί : Θρησκεία, Ἑλληνισμός, ἀνεξίθρησκεια, Ὀρθόδοξος Χριστιανικὴ θρησκεία, δόγμα, αἵρεσις, Θρησκεία.
2. Διαθέσεις—συνήθειαι : Ἡ πίστις εἰς τὴν δύναμιν τῆς θρησκείας.
3. Ἰδανικά : Διατήρησις ἀρχαίου τοῦ συνδέσμου τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ Ὀρθόδοξου Χριστιανικῆς πίστεως.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΙΩΞΕΙΣ

1. Ἀνάγνωσις σχετικῶν κεφαλαίων ἀναφερομένων εἰς ἱστορικὰ γεγονότα καὶ μεγάλους ἄνδρας, οἵτινες ἤντησαν δυνάμεις ἐκ τῆς πίστεως τῶν. (Μ. Κων)νος, Ἀκάθιστος Ὕμνος, Π. Πατρῶν—Γερμανός, Κανάρης).

2. Ἀνάγνωσις σχετικῶν περικοπῶν ἐκ τοῦ Συντάματος καὶ ἐπεξηγήσις αὐτῶν.

3. Συμμετοχὴ τοῦ σχολεῖου εἰς τὰς διαφόρους μεγάλο ἐθνικοθρησκευτικὰς ἐκδηλώσεις.

4. Σκόπιμον εἶναι νὰ διατεθοῦν διὰ τὴν ἐνότητά αὐτὴν 2 διδακτικὰ ὄραι.

3η ΕΝΟΤΗΣ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

1. Μέλη τῆς οἰκογενείας.
2. Βαθμοὶ συγγενείας.
3. Ὑποχρεώσεις πρὸς τὴν οἰκογένειαν.
4. Οἰκογενειακὸν ἄστυον.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

Ἐννοιαί : οἰκογένεια, μητρικὴ ἀγάπη, πατρὶς στοργή, ὁμόνοια, οἰκογενειακὸν ἄστυον, βαθμοὶ συγγενείας Ἰκανότητες—δεξιότητες : Νὰ κατανοήσῃ τ ἀκόλουθα :

1. Ἡ οἰκογένεια εἶναι τὸ πρῶτον κύτταρον τῆς κοινῆς ζωῆς.
2. Εἶναι ἀπαραίτητος ἡ συμβολὴ ἐκαστοῦ μέλους ἐ τὴν οἰκογενειακὴν ζωὴν.
3. Ἡ οἰκογένεια μᾶς βοηθεῖ καὶ τὴν βοηθοῦμεν.
4. Φροντίδες τῆς οἰκογενείας διὰ τὴν ἀνατροφήν τὰ τέκνων, διὰ τὰς σπουδὰς τῶν. Ἀποκατάστασις ἀγάμα ἀδελφῶν. Συντήρησις τῶν γονέων εἰς τὰ γηρατεία ὑπὸ τὰ τέκνων τῶν. Περιβαλψίς τῶν κατὰ τὰς ἑσθενεῖας κ.λ.π.

5. Λαϊκὰ ἔξομα καὶ ἀρχαῖα καὶ νέα παραδόσει σχετικά μὲ τὸν οἰκογενειακὸν θεσμόν (τραγοῦδι νεκρο ἀδελφοῦ κ.λ.π.)

Διαθέσεις—συνήθειαι : Σεβασμός καὶ ἀγάπη πρὸς τὴν οἰκογένειαν.

Ἰδανικά : Σφρηγλιότησις ἰσχυρῶν οἰκογενειακῶν δεσμῶν.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΙΩΞΕΙΣ

1. Ἡ χρῆσις καταλλήλων μύθων ὡς ὁ γέρον καὶ ο ράβδου.
2. Χρῆσις καταλλήλων χωρίων τῆς Γραφῆς, παροιμιῶν ὡς αὐτῶν γονέων στριζοῦσι θεμέλια οἴκων, ἡ ὁμόνοι φτεῖχει σπίτι...)
3. Παρότρυνσις τῶν μαθητῶν νὰ συμμετέχουν καταλλήως εἰς τὰς ἐορτὰς τῶν γονέων καὶ τῶν ἄλλων μελῶν τῆς οἰκογενείας.
4. Σκόπιμον εἶναι νὰ διατίθενται διὰ τὴν ἐνότητά αὐτὴν 2 διδακτικὰ ὄραι.

4η ΕΝΟΤΗΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

Α'. Στοιχειώδης (Νηπιαγωγεῖον, Δημοτικὸν Σχολεῖον ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευσις. Ποῖα δημ. σχολεῖα λέγονται μονοτάξια, διτάξια κ.λ.π. αἱ σχολικὰ ὑποχρεώσεις τοῦ μᾶθητοῦ.

Β'. Μέση Ἐκπαίδευσις (γυμνάσια—ἐμπορικὰ σχολαῖ Γ'. Ἀνωτέρα καὶ Ἀνωτάτη Ἐκπαίδευσις (Ἡνωτι στήμον καὶ ἄλλα ἀνώτερα καὶ ἀνώτατα σχολαῖ).

Δ'. Ἐπαγγελματικὴ Ἐκπαίδευσις καὶ ἐπαγγελματικῶν προσωποτολισμῶν.

Ε'. Τύπος, ραδιόφωνον.

ΣΤ'. Ἐδεργγεῖται τῆς ἐκπαιδευσεως (Ζωσιμάδα, Βαλ λιῶνος, Συγγρός, οἱ διδάσκαλοι τοῦ Γένου, Κοραῖς, Γαζῆ Οἰκονόμου ὁ ἔξ Οἰκονόμου κ.λ.π.)

Ζ'. Οἱ Ἑλληνες ἔθνος ἐκπαιδευτικόν. Οἱ Ἀρχαῖοι Ἐλληνες ἱβρῦται καὶ θεμελιωταὶ τῆς παιδείας καὶ τῶ ἐπιστημῶν.

Η'. Ἡ Ἑλλάς σήμερον ἀπὸ ἀπόψεως ἀναφραβητισμοῦ ποσοστὸν ἀναφραβητικὸν καὶ ἀπευρόμενον βασιχῆς μορφῶ σεις ἐν σχέσει πρὸς ἄλλας προηγμένας χώρας.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

Ἐννοιαί: Ἐκπαίδευσις, Στοιχειώδης ἐκπαίδευσις, Μέση ἐκπαίδευσις, Ἀνωτέρα ἐκπαίδευσις, Παιδεία, ἀναγράφητος, ἀναγραφισιμὸς, ἀγράμματος, ἀγραμματοσύνη, βραχὺ ἐκπαίδευσις, τύπος, ἔντυπον, τυπογραφεῖον.

Ἰκανότητες—δεξιότητες: Νὰ κατανοήσῃ ὅτι:

1. Ἡ ἐκπαίδευσις στηρίζει τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἔθνους.
2. Ἡ μόρφωσις εἶναι ἀναγκαία διὰ τὴν ἀσκησιν οὐδὲν ποτε ἐπαγγέλματος.
3. Ἐκαστον ἐπάγγελμα ἔχει ἀξίαν διὰ τὸ ἄτομον καὶ τὴν κοινωνίαν.

Διαθέσεις—συνήθειαι:

1. Ἀγάπη πρὸς τὴν Παιδείαν.
2. Ἐκτίμησις πρὸς τοὺς διδασκάλους.

Ἰδανικά: Ἀποκτησις μορφώσεως.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Ἐπισκεψίαι σχολείων διαφόρων τύπων.
2. Ἡ Σημεία.
3. Ἐπισκέψεις τυπογραφείων, ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ.
4. Σκόπισμον εἶναι νὰ διαθεθῶν διὰ τὴν ἐνότητα αὐτὴν 3 διδακτικὰ ὄρα.

5η ΕΝΟΤΗΣ

ΕΘΝΙΚΑ ΣΥΜΒΟΛΑ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ

1. Ἡ Σημαία.
- α) Ἐννοια τῆς Σημαίας.
- β) Ἱστορία καὶ σημασία τῆς Ἑλληνικῆς Σημαίας.
- γ) Τύποι τῆς Ἑλληνικῆς Σημαίας καὶ διακριτικὰ σημάτια (ἰδιωτικόν, στρατοῦ, ναυτικοῦ).
- δ) Ἡ Σημαία τοῦ σχολείου μας. Ἡ ἑορτὴ τῆς Σημαίας. Πότε γίνεται παρουσίασις τῆς Σημαίας καὶ τίμα ἀποδίδομεναι εἰς αὐτὴν παρὰ τῶν μαθητῶν.
2. Ἐθνικὸν στέμμα—ἑθνόσημον.
3. Ἄγνωστος στρατιώτης. Ἡ ῥῆμα πεσόντων.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

Ἐννοιαί: Σημαία, σηματοστολισμὸς, στέμμα, ἥρῳον ἄγνωστος στρατιώτης, μνημεῖον, ἔθνικον σύμβολον, ἐθνικὴ ἐνότης.

Ἰκανότητες—δεξιότητες: Νὰ κατανοήσῃ ὁ μαθητὴς ὅτι τὰ ἐθνικὰ σύμβολα ἀποτελοῦν πολὺτιμον στοιχεῖον διὰ τὴν ἐνότητα τοῦ ἔθνους.

Διαθέσεις—συνήθειαι: Νὰ συγκληθῆται ὁ μαθητὴς ἐκ τῶν ἐθνικῶν συμβόλων καὶ μνημεῖων καὶ νὰ αἰσθάνεται σεβασμὸν, ἀγάπην καὶ ὑπερηφάνειαν δι' αὐτὰ.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Νὰ καταρτισθῆ λεκόμενα περιλαμβάνοντες τοὺς διαφόρους τύπους τῆς Ἑλληνικῆς Σημαίας κατὰ τὰς διαφόρους ἱστορικὰς ἐποχὰς καὶ τὰ λοιπὰ ἐθνικὰ σύμβολα, ὡς καὶ τὰς σημαίας ἄλλων κρατῶν.
2. Νὰ ἀναρτηθῶν εἰς τὸ μουσεῖον τοῦ σχολείου σχετικὰ εἰκόνες.
3. Νὰ ἐπισκεφθῶν τὰ μνημεῖα καὶ ἥρῳα τῆς περιοχῆς.
4. Σκόπισμον εἶναι νὰ διαθεθῶν διὰ τὴν ἐνότητα αὐτὴν 2 διδακτικὰ ὄρα.

6η ΕΝΟΤΗΣ

ΕΘΝΙΚΑΙ ΕΟΡΤΑΙ ΚΑΙ ΕΠΕΤΕΙΟΙ

25η Μαρτίου
28η Ὀκτωβρίου
Τοπικαὶ ἐθνικαὶ εορταὶ

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

Ἐννοιαί: Ἐθνικὴ εορτὴ, ἐθνικὴ ἐπέτειος, ἀνεξαρτησία, παλιγγενεσία, τὰ ἐκαστοτε ἀδχῶ, τοῦ ἔθνους, παρελάσις, δοξολογία.

Ἰκανότητες—δεξιότητες: Νὰ κατανοήσῃ ἡ

σημασία τοῦ εορτασμοῦ τῶν ἐθνικῶν εορτῶν διὰ τὴν ζωὴν τοῦ ἔθνους καὶ ἰδίᾳ διὰ τὰς νέας γενεάς.

2. Νὰ κατανοήσῃ ἡ σημασία τῶν ἀγώνων τοῦ ἔθνους διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος καὶ ὁλοκλήρως τῆς ἀνθρωπότητος.

Διαθέσεις—συνήθειαι: 1. Πρόθυμος συμμετοχὴ εἰς τοὺς ἐθνικοὺς εορτασμοὺς.

2. Ἐκδηλώσεσις συγκινήσεως καὶ ὑπερηφάνειας κατὰ τὰς ἐθνικὰς εορτάς.

ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Ὁργάνωσις ἐθνικῶν εορτῶν εἰς τὰ σχολεῖον δι' αὐτενεργίᾳ συμμετοχῆς τῶν μαθητῶν καὶ συμμετοχῇ τοῦ σχολείου εἰς τὰς ἐθνικὰς ἐκδηλώσεις τῆς Κοινότητος.

2. Συλλογὴ σχετικῶν εἰκόνων καὶ ἀναγνωσμάτων καὶ κατάλληλος χρῆσις αὐτῶν.

3. Σκόπισμον εἶναι νὰ διαθεθῶν διὰ τὴν ἐνότητα αὐτὴν 2 διδακτικὰ ὄρα.

7η ΕΝΟΤΗΣ

ΕΘΝΙΚΟΣ ὝΜΝΟΣ

Ἄγνωσις ὁλοκλήρως τοῦ προομίου τοῦ Ἐθνικοῦ Ὕμνου (στροφὰὶ δεκαεξί).

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

Ἐννοιαί: Ἐθνικὸς Ὕμνος, ἱερὰ κέκοκαλα, ἐλευθερία, ἔθνικος ποιητὴς, δόξα, σλαβία, φιλελεύθερη λαλιά, ἀπελιπία.

Ἰκανότητες: Νὰ κατανοήσῃ ὁ μαθητὴς τὴν σημασίαν τοῦ Ἐθνικοῦ Ὕμνου διὰ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος. Νὰ ἀπομνημονεῖται τὰς πρώτας στροφὰς καὶ τὴν μελωδίαν αὐτῶν.

Διαθέσεις—συνήθειαι: 1. Νὰ αἰσθάνεται ἱερὰν συγκίνησιν καὶ νὰ ἐγείρεται εἰς στάσιν προσοχῆς ὅσκις ἀκούει τὸν Ἐθνικὸν Ὕμνον.

2. Νὰ αἰσθάνεται σεβασμὸν καὶ ὑπερηφάνειαν διὰ τοὺς προγόνους.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Νὰ παρῶνται συχνὰ εὐκαιρίαι διὰ νὰ ἀκούουν οἱ μαθηταὶ τὸν Ἐθνικὸν Ὕμνον.

2. Ἐν συντομίᾳ νὰ μελετηθῇ τὸ ἔργον τοῦ Σολωμοῦ.

3. Σκόπισμον εἶναι νὰ διαθεθῶν διὰ τὴν ἐνότητα αὐτὴν 2 διδακτικὰ ὄρα.

8η ΕΝΟΤΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΙΣ

1. Τὸ χρῆμα.
2. Αἱ Τράπεζαι, τὰ Ταμιευτήρια.
3. Αἱ Κοινωνικαὶ Ἀσφαλίσεις.
4. Ὁ ἔθνικος πλοῦτος καὶ τὸ ἔθνικον εἰσόδημα.
5. Ἡ φορολογία.
6. Ὁ δημόσιος προϋπολογισμὸς.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

Ἐννοιαί: Χρῆμα, Τράπεζα, Ταμιευτήριον, ἔθνικος πλοῦτος, μετοχὰ, ὁμολογία, φορολογία, δημόσιος προϋπολογισμὸς, φιλαργυρία, οικονομία, σπατάλη, ἀποταμίευσις, ἐπιταγή, ἱετικὸν ἐπιπέδον, τιμάρθριος τῆς ζωῆς, κοινωνικαὶ ἀσφαλίσεις, κρατικὸν ἐπενδύσεις.

Ἰκανότητες: 1. Κατανόησις τῆς ἀξίας τοῦ χρήματος διὰ τὸ ἄτομον καὶ τὸ ἔθνος.

2. Κατανόησις τῆς σημασίας τοῦ προϋπολογισμοῦ διὰ τὸ ἄτομον, τὴν οἰκογένειαν, τὸ Κράτος.

3. Κατανόησις τῆς σχέσεως ἔθνικου πλοῦτος, ἔθνικου εἰσοδήματος καὶ βιοτικῶν ἐπιπέδου.

Ἰδανικά: Ἀνάπτυξις τοῦ πνεύματος τῆς οικονομίας καὶ ἀποταμίευσεως.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Ἐπισκέψις Ταμιευτηρίου, Τραπεζῆς, ἰδρύματος Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων.

2. Χρησιμοποίησης τών ευκαιριών τής διαβίωσης τών παιδιών εις τὰς κατασκευάσεις διά τήν αίσθητοποίησιν τών εννοιών τής οικονομίας και τής άποταμιεύσεως.

3. Συγκρότησις μαθητικών συνεταιρισμῶν.

4. Σκόπιμον είναι νά διατεθῶν διά τήν ένότητά αὐτήν 2 διδακτικά ὄρα.

9η ΕΝΟΤΗΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

1. Σημαντικά πράξεις, αίντες ἐτήσιως βραβεύονται ὑπό τής 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν. Νά τονισθῆ ἔτι καί ἀτομικά πράξεις μαθητῶν ἀξιόλογοι βραβεύονται (μαθητῆς σφῶν ἐπιγενομένων, βρέφος κινδυνεύον νά καθῆ). Δενδροφύτευσις κατάσεως ὑπό μαθητῶν, ἐμβολιασμοί δένδρων, ἐξυγιάνσις περιοχῆς.

2. Μεγάλα ἔθνικα γεγονότα.

3. Μεγάλα διεθνή γεγονότα.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

'Εννοιαί: 'Ακαδημία 'Αθηνῶν, βραβεῖον, ἔθνικόν γεγονός, διεθνῆς γεγονός, παράσημον, μέταλλιον.

Ἰκανότητες: Νά κατανοῆ τήν σημασίαν τῶν σημαντικῶν πράξεων και γεγονότων διά τὰ άτομα, τὸ 'Ἔθνος και ἐνδεχομένως τόν κόσμον ὅλοκληρον.

Διαθέσεις—συνήθειαι: 1. Διαφέρον διά τὰ σημαντικά ἔθνικα γεγονότα.

2. Ἀξιολόγησις και ἐκτίμησις σημαντικῶν πράξεων.

Ἰδανικά: Νά ἐκτελή σημαντικὰς και ἀξιειμαίνουσας πράξεις.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Κατάρτισις λευκώματος συγχρόνων σημαντικῶν γεγονότων 'Ελληνικῶν και διεθνῶν.

2. Νά ἀναγινώσκονται ἀποσπάσματα πρακτικῶν τής 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν περὶ τῶν κατ' ἔτος βραβευθέντων πράξεων. Νά ἀναγινώσκονται περιγραφαί ἐξαιρέτων πράξεων. Σκόπιμον είναι νά διατεθῶν διά τήν ένότητά αὐτήν 4 διδακτικά ὄρα.

10η ΕΝΟΤΗΣ

Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΓΑ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΝΔΡΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

1. Σοφοί και μεγάλοι ἄνδρες τής Ἀρχαίας Ἑλλάδος.

2. Ἐθνικὸ ποιηταί.

3. Ἐθνικὸ εὐεργέται.

4. Ἡρωϊκὰ προσωποκότες τής παλαιᾶς και νεωτέρας Ἑλληνικῆς ἱστορίας.

5. Πολιτικὰ προσωποκότες (Καποδίστριας, Τρικούτης).

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

'Εννοιαί: σοφός, εὐεργέτης, ἔθνικὸς εὐεργέτης, προσωποκότης, μέγας ἄνθρωπος, ἄνθρωπότης.

Ἰκανότητες: Νά κατανοηθῆ ἡ σημασία τῶν μεγάλων ἀνδρῶν διά τὸ 'Ἔθνος και τήν ἀνθρωπότητα.

Διαθέσεις: Ἐκδηλώσις ἐκτιμήσεως πρὸς τοὺς μεγάλους ἄνδρας τής πατρίδος και ὑπερψάνεια δι' αὐτούς.

Ἰδανικά: Νά ἀφιερῶν τὰς δυνάμεις του διά τήν δημιουργίαν μιᾶς καλύτερας Ἑλλάδος και ἀνταξίας τοῦ ἐνδόξου παρελθόντος τής.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Ἀνάγνωσις ἐκ διαφόρων πηγῶν σχετικῶν βιογραφιῶν.

2. Ὑποδείξις σχετικῶν βιβλίων εις τοὺς μαθητὰς πρὸς ἀνάγνωσιν.

3. Ὁργάνωσις ἐορτῶν ἐν τῷ σχολείῳ, δι' ἃν διὰ παρέχονται ευκαιρίαι εις τοὺς μαθητὰς νά ἐκφράσουν τήν εὐγνωμοσύνην, ἐκτίμησιν και σεβασμὸν πρὸς τοὺς μεγάλους ἄνδρας.

Σκόπιμον είναι νά διατεθῶν τέσσαρες (5) διδακτικά ὄρα.

ΤΑΞΙΣ ΕΚΤΗ

1η ΕΝΟΤΗΣ

'Εδομαδιαία ὄρα: διδασκαλία:

Εἰς τὰ ἑξατάξια 3)2.

Εἰς τὰ πεντάτάξια 2)2.

Εἰς τὰ τετρατάξια και τριτάξια 2)2.

Εἰς τὰ μονοτάξια και διτάξια συνδιδασκαλία Ε' και ΣΤ τάξεως 2)2.

1. Κράτος—Ἔθνος

2. Λαός, χώρα, φυλή, κοινότης, κοινωνία, ἀνθρωπότης

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

'Εννοιαί: Κράτος, ἔθνος, φυλή, λαός, χώρα, ἐξουσία ἀτομον, κοινότης (σχολικὴ κοινότης, κοινότης τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως, ἔθνικὴ πολιτικὴ κοινότης τοῦ 'Ελληνικοῦ λαοῦ), κοινωνία, νόμος, πολιτεία.

Ἰκανότητες: Κατανόησις τής ἀμέσου σχέσεως ἀτόμου καὶ κοινότητος.

Διαθέσεις—συνήθειαι: Ἐκουσία ὑποταχῆ εἰς τοὺς νόμους. 2. Πρῶτος ὑποχώρησις εις τήν γνώμην τῆ πλειοψηφίας.

Ἰδανικά: Καλὸς Ἕλλην πολίτης.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Ἀνάγνωσις περιοπτῶν ἐκ τοῦ Κρίτωνος περὶ ὑποταχῆς εις τοὺς νόμους.

2. Σκόπιμον είναι νά διατεθῶν διά τήν ένότητά αὐτή 2 διδακτικά ὄρα.

2α ΕΝΟΤΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

1. Ἐκκλησία τής Ἑλλάδος.

2. Ὁρθόδοξος Χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

3. Ἐκκλησιαστικὴ Ἱεραρχία.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

'Εννοιαί: Ἐκκλησία, ὀρθοδοξία, λειτουργοί τῆς ἐκκλησίας

Διαθέσεις: Ἀνάπτυξις τής εὐλαβείας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς λειτουργοὺς αὐτῆς

Ἰδανικά: Πιστὸν τέκνον τῆς ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Ἐκκλησιασμοί.

2. Ἐπίσεψις μονῶν και ἐξοικολησιῶν.

3. Σκόπιμον είναι νά διατεθῆ διά τήν ένότητά αὐτὴ μία διδακτικὴ ὄρα.

3η ΕΝΟΤΗΣ

ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Εννοια ἢ Συντάγματος, ἱστορία και περιεχόμενον αὐτοῦ, Ἑλληνικὴ γλῶσσα και Σύνταγμα, Ὁρθοσκία καὶ Σύνταγμα.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

'Εννοιαί: Σύνταγμα, καταστατικὸς χάρτης, πολίτευμα.

Ἰκανότητες: 1. Κατανόησις τής σχέσεως Συντάγματος καὶ νόμου.

2. Κατανόησις τής σπουδαιότητος τοῦ Συντάγματος διὰ τήν λειτουργίαν τοῦ κράτους.

Διαθέσεις: Ὑπακοὴ εἰς τὸ Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος.

Ἰδανικά: Ἡ πιστὴ τήρησις τοῦ Συντάγματος.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Εἰς τήν Βιβλιοθήκην τοῦ σχολείου νά διαφυλάσσεται τὸ Σύνταγμα.

2. Όσακίς αναπτύσσονται διάφορα θέματα ἐκ τῆς ἀγωγῆς τοῦ πολίτου δὲ ἀναγιγνώσκονται τὰ σχετικὰ ἄρθρα ἐκ τοῦ Συντάγματος.

3. Σκόπιμον εἶναι νὰ διατεθοῦν διὰ τὴν ἐνόητη αὐτὴν 2 διδακτικὰ ὄφρα.

4η ΕΝΟΤΗΣ

ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΕΞΟΥΣΙΑΙ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Α'. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

1. Βουλὴ—Βουλευταί.
2. Λειτουργία Βουλῆς.
3. Πῶς ψηφίζονται οἱ νόμοι.
4. Ἡ ἐφημερίς τῆς Κυβερνήσεως.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

***Εννοιαί:** Βουλευτής, Διάταγμα, Βουλὴ, ἀπόφασις, ἐγκύκλιος, ἐφημερίς Κυβερνήσεως, ἐκλογικὸν σύστημα, ἐκλογαί, ἐκλογικὸν βιβλίον, ψήφος.

Ἰκανότῃς: Νὰ κατανοήσῃ ὅτι:

1. Ἡ καλὴ καὶ χρηστὴ διοίκησις τῆς χώρας ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἡμᾶς.

2. Ἀπαιτεῖται συνετὴ χρῆσις τοῦ δικαιώματος τῆς ψήφου.

3. Ἄγνοια νόμου δὲν ἐπιτρέπεται.

Διὰ θέσεις: Ἀνάπτυξις συναίσθηματος εὐθύνης.

Ἰδανικὰ: 1. Ἀρίστη χρῆσις τῆς ψήφου. 2. Πιστὴ τήρησις τῶν νόμων.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Ὁργάνωσις μαθητικῶν κοινοτήτων κατὰ τρόπον ὅπως αὐθόρμητον, ἀποφευγισμένην τῆς μνησέως τοῦ τρόπου καθ' ἑν εἶναι ὀργανομένηαι κοινότητες τῶν ἀγγλικῶν, ὀργάνωσις ὁμάδων Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, Προσκοπισμοῦ, Ὁδηγισμοῦ.

2. Ἀνάγνωσις νόμων ἐκ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Β'. ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

1. Βασιλεὺς.
2. Κυβερνήσις καὶ Ὑπουργοί.
3. Ὑπουργεῖα.
4. Ὅργανα ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας.
5. Ὑπαλληλικὴ ἱεραρχία.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

***Εννοιαί:** Βασιλεὺς, ἀντιβασιλεὺς, βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος, Κυβερνήσις, Ὑπουργός, Προϋπουργός, Ὑπουργικὸν Συμβούλιον, Ὑπουργεῖον, ὑπαλληλικὴ ἱεραρχία, Συμβούλια.

Ἰκανότῃς: Κατανόησις τῆς σημασίας τῆς ἀσκήσεως τῶν ἐξουσιῶν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν διακυβέρνησιν τῆς χώρας.

Ἰδανικὰ: Νὰ συμβάλλω εἰς τὴν χρηστὴν διοίκησιν τῆς χώρας μου.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Σύνταξις διαγράμματος τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας.

Γ'. ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

1. Δικαστήρια
2. Ἐξῆ δικαστηρίων—Πολιτικά—Ποινικά (Εἰρηνοδικοῖν—Πρωτοδικεῖον, Ἐφετεῖον, Ἄρειος Πάγος, Συμβούλιον Ἐπικρατείας, Πταιματοδικεῖον, Πλημμελοδικεῖον, Κακοῦροδικεῖον, Εἰσαγγελία).
3. Δικηγόροι, δικολόβοι, μήνυσις, ἀπολογία, δίκη.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

***Εννοιαί:** Δικαστήριον, δικαστής, δικαίον, δικαιοσύνη, κολάσιμος πράξις, ἀδικήμα, μήνυσις, δίκη, ἀπολογία, μάρτυς, συνήγορος.

Ἰκανότῃς: Διάρκισις τῶν διαφόρων τύπων δικαστηρίων καὶ τῶν ἀρμοδιοτήτων αὐτῶν.

2. Ἡ σημασία τῆς ὀρθῆς ἀπονομῆς δικαιοσύνης διὰ τὰ άτομα καὶ τὴν κοινωνίαν.

Διὰ θέσεις: Ἐδαρσθησις ἐκ τῆς ἀπονομῆς δικαιοσύνης καὶ δυσαρσέκεια ἐκ τῆς ἀδικίας.

Ἰδανικὰ: Ἡ ἀπόδοσις εἰς πᾶσαν περιπτώσιν τῆς δικαιοσύνης.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Σύνταξις διαγράμματος δικαστικῆς ἐξουσίας.
2. Σκόπιμον εἶναι διὰ τὰ τρία μέρη τῆς ἐνόητος αὐτῆς νὰ διατεθοῦν 8-ὄφρα.

5η ΕΝΟΤΗΣ

ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

1. Κοινότης, Δήμος, Πρόεδρος, Δήμαρχος. Ἐξαρσις τῆς σημασίας τῆς ἐπιβολῆς προσωπικῆς ἐργασίας ἐκ μέρους τῆς Κοινότητος δι' ἐκτέλεσιν κοινωφελῶν ἔργων, ὁδῶν, ἐξωραϊστικῶν ἔργων, ἀντιφουερτικῶν ἀγῶνων ἐκτάσων.

2. Ἐπαρχος, Νομάρχης.

3. Γενικός Διοικητής.

4. Νομικὰ πρόσωπα δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ Δικαίου.

5. Ἀτόμιμον ὀργανισμοί.

6. Ὅργανισμοὶ ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας (Ἐθνικὸν Ἴδρυμα, Πατριωτικὸν Ἴδρυμα, Ἑλληνικὸς Ἐρυθρὸς Σταυρὸς κ.λ.π.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

***Εννοιαί:** Κοινότης, Δήμος, Πρόεδρος, Δήμαρχος, Ἐπαρχος, Νομάρχης, Γενικός Διοικητής, αὐτοδιοίκησις, συμβούλια, ὀργανισμοί.

Διὰ θέσεις: Διαφέρων διὰ ζητήματα τῆς Κοινοτήτος.

Ἰδανικόν: Ἐκλογὴ τῶν ἀρίστων διὰ τὴν διοίκησιν

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Ἐπίσκεψις κοινοτικῶν καταστήματος ἢ δημοπρασιακῶν μεγάρου σχολικῶν διδαστηρίων.

2. Ἐπίσκεψις ἐκτελουμένων καὶ ἐκτελεσθέντων ἔργων ὑπὸ τῶν ἀρχῶν αὐτοδιοικήσεως, ὅπως ὑδραγωγείων, ἡλεκτροφωτισμοῦ, Κέντρων Νεότητος.

3. Συμβολὴ τῶν σχολικῶν εἰς τὸν ἐξωραϊσμὸν καὶ ἄλλα ἔργα τῆς Κοινοτήτος.

4. Σκόπιμον εἶναι νὰ διατεθοῦν διὰ τὴν ἐνόητη αὐτὴν 4 διδακτικὰ ὄφρα.

6η ΕΝΟΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ

1. Βασιλεία. Ποῖον ἔχοντες σήμερον Βασιλεῖα, τὰ μέλη τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας, παρανομί αὐτῶν εἰς τὰ Βασιλικὰ ἀνάκτορα. Πολυγωνισμὸς τοῦ Βασιλέως κατὰ τὴν θεσιν λειτουρῆαν.

2. Δημοκρατία.

3. Βασιλευμένη δημοκρατία.

4. Δικτατορία.

5. Κομμουνισμὸς.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

***Εννοιαί:** Πολίτευμα, βασιλεία, μοναρχία, δημοκρατία, δικτατορία, ὁμοσπονδιακὸν πολίτευμα.

Ἰκανότῃς: Νὰ κατανοήσῃ τὴν σχέσιν τοῦ πολιτεύματος τῆς Ἑλλάδος πρὸς τοὺς ἱστορικοὺς παράγοντας καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ Λαοῦ μας.

Διὰ θέσεις: 1. Ἐκδήλωσις προτιμήσε πρὸς τὸ ἱσχυρὸν πολίτευμα τῆς χώρας μας.

Ἰδανικόν: Ἀφοσίωσις εἰς τὸ πολίτευμα τῆς χώρας μας.

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Κατάρτισις λευκώματος περιέχοντος τὴν ἐξέλιξιν τοῦ πολιτεύματος εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ μέσων τῶν αἰώνων καὶ τὰ χαρακτηριστικώτερα πολιτικά πρόσωπα.

2. Κατάρτισις λευκώματος περιέχοντος τὸν χαρακτηριστικώτερα πολιτικά πρόσωπα τῆς χώρας μας.

3. Ἐφαρμογὴ εἰς τὰς μαθητικὰς κοινότητας καὶ τὰς ὁμάδας τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ τῶν ἀρχῶν τοῦ σημερινοῦ πολιτεύματος εἰς τὴν χώραν μας.

4. Σκόπιμον είναι να διατεθούν δια την ενόττητα αυτήν 3 διδακτικά ώρα.

7η ΕΝΟΤΗΣ

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ

1. Φιλοπατρία.
2. Υπακοή εις τους νόμους.
3. Στρατιωτική υποχρέωσις ένοπλοι δυνάμεις του Έθνους.
4. Φορολογική υποχρέωσις.
5. Σεβασμός και προστασία των μνημείων της τέχνης.
6. Ισότης.
7. Κληρονομία, διαθήκη, σεβασμός και προστασία ιδιοκτησίας.
8. Έλευθερία εργασίας σκέψεως.
9. Απόρρητον επιστολών—οικογενειακόν άσυλον
10. Έλευθερία τύπου.
11. Φιλανθρωπία.
12. Ανάπαυσις και ήσυχία.
13. Κοινωνική υγιεινή (ύγεια καθαριότητος).
14. Τό συνεταρίζεσθαι και συνέργεσθαι.
15. Τό εκλέγειν (ψήφος, κόμμα, προπαγάνδα).

ΕΙΔΙΚΑ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

Έννοιαί: καθήκον, δικαίωμα, υποχρέωσις, φιλοπατρία, άπόρρητον, κληρωτός, κληρονομία, φορολογία, μνημείων, κληρονομία, διαθήκη, ιδιοκτησία, έλευθερία, φιλανθρωπία, πρόνοια, ψυχαγωγία, κοινωνική υγιεινή, συνεταρίζεσθαι, συνέλευσις, συνέδριον, κόμμα, προπαγάνδα.

1. Κατανόησις της σχέσεως δικαίωματος και υποχρεώσεως.
2. Συνειδητοποίησης προνομίων και εϋθύνων συνεπέως της κοινωνικής ζωής.
3. Κατανόησις της σχέσεως προθύμου καταβολής των φόρων και καλής λειτουργίας του Κράτους.
4. Διαθέσεις—Συνήθειαι: 1. Σεβασμός δικαίωματος των άλλων.
2. Αυστηρά τήρησις των προς την πατρίδα υποχρεώσεων μας.
3. Έλεγχος των πράξεών μας και της γνώμης μας δια το καλόν της ομάδος.

1. Διακίβ. Συμβολή εις την άρμονικήν ζωήν της κοινωνίας και την ύμάλην λειτουργίαν του Κράτους.

2. Αυστηρά τήρησις των προς την πατρίδα υποχρεώσεων μας.

3. Έλεγχος των πράξεών μας και της γνώμης μας δια το καλόν της ομάδος.

1. Διακίβ. Συμβολή εις την άρμονικήν ζωήν της κοινωνίας και την ύμάλην λειτουργίαν του Κράτους.

ΜΕΘΟΔΙΚΑ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Συζήτησις περι του τρόπου βελτιώσεως της όλης συμπεριφοράς των μαθητών εν τη οικογενεία και τη κοινωνία.

2. Ίδρυσις συλλόγων γονέων προς υποβοήθησιν εν γένει του σχολικού έργου δια κοινής συνεννοήσεως διδασκαλικών και σχολικών εφορειών.

3. Σύνταξις σχολικών κανονισμών και τήρησις αυτών.
4. Άσκησις των μαθητών εις την καλήν χρήσιν των δικαιωμάτων των και την τήρησιν των υποχρεώσεων των δια της καλής οργανώσεως της σχολικής ζωής.

Σκόπιμον είναι να διατεθούν δια την ενόττητα αυτήν 6 διδακτικά ώρα.

8η ΕΝΟΤΗΣ

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

1. Αι σχέσεις μετά των άλλων λαών.
2. Πρόξενος—πρέσβεις.
3. Όργανοισις των Ήνωμένων Έθνών και καταστατικός χάρτης αυτών.
4. Άλλοι διεθνείς οργανοισμοί (UNESCO).

ΕΙΔΙΚΑ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

Έννοιαί: Διεθνείς σχέσεις, πρόξενος, πρέσβευτής, διεθνής οργανοισμός, Όργανοισμός Ένωμένων Έθνών Ο.Η.Ε., σύμφωνον, συνθήκη καταστατικός χάρτης.

1. Κατανόησις της σημασίας της συνεργασίας μετά φίλων Κρατών δια την πρόδον και ασφάλειαν της χώρας μας.

Διαθέσεις: 1. Άνοχη προς τους Ξένους και εκδήλωσις συναίσθητων συμπάθειας προς αυτούς.

2. Πίστις εις τον σκοπόν του Όργανοισμου των Ήνωμένων Έθνών.

1. Διακίβ. Συναδελφωσις μετά των φίλων εθνών.

ΜΕΘΟΔΙΚΑ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Άλληλογραφία μετά σχολείων φίλων εθνών.
2. Διαφύλαξις εις το σχολικόν μουσειόν του καταστατικού χάρτου των Ήνωμένων Έθνών.
3. Σύνταξις πίνακος των κρατών μελών του Ο.Η.Ε.
4. Σκόπιμον είναι να διατεθούν δια την ενόττητα αυτήν 2 διδακτικά ώρα.

9η ΕΝΟΤΗΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

1. Σημαντικά πράξεις, αίντινες ετησίως βραβεύονται υπό της Ακαδημίας Άθηνών.

2. Μεγάλα Έθνικά γεγονότα.

3. Μεγάλα διεθνή γεγονότα.

ΕΙΔΙΚΑ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

Έννοιαί: Ακαδημία, έθνικόν γεγονός, διεθνές γεγονός.

1. Κατανόησις της επιδράσεως των σημαντικών γεγονότων.

Διαθέσεις: Διαφέρον δι' ότι συμβαίνει εις την χώραν μας εις τον έξω κόσμον.

ΜΕΘΟΔΙΚΑ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

1. Να σημειούν οι μαθητά καταλλήλως επί του χάρτου τας τοποθεσίας εις άς συνέβησαν τα διάφορα γεγονότα.

2. Να καταρτίσιν οι μαθητά λεύκωμα εις τό όποιο τα περιλαμβάνονται μεγάλα Έλληνικά και διεθνή γεγονότα.

3. Άνάγνωσις άποσπασμάτων των πρακτικών της Ακαδημίας Άθηνών, δι' ών αποφασίζεται ή άπονομή βραβείων.

4. Σκόπιμον είναι να διατεθούν δια την ενόττητα αυτών τέσσαρες (4) διδακτικά ώρα.

Γ'. ΙΣΤΟΡΙΑ

Ι ΣΚΟΠΟΣ

Τό μάθημα της Ιστορίας σκοπών έχει να βοηθήσθην τον μαθητή να άποκτήσθην γνήσιαν ιστορικήν συνείδησιν. Προς επιτυχίαν του τεθέντος σκοπού άπαιτείται:

1. Να καταστούν γνωστοί εις την μαθητήν οι άγώνες και αι θυσίαι των προγόνων του, δια των όποιων ούτοι έθελμισών, άνέπτυξαν και έλευθερότησαν εις ήμεις τον ελληνικόν πολιτισμόν και τό έλευθρον Έλληνικόν κράτος.

2. Να αίσθανθί ή μαθητής τον έαυτόν του ως διατελούντα εις άκατάλυτον δεσμόν με τό έθνος του.

3) Να διαμορφωθί εις την ψυχήν του ζωηρόν αίσθημα σεβασμού προς τό μέγα παρελλόν της Έλληνικής πατρίδος συναίσθησις εϋθύνης δια τό μέλλον της και προθυμία προς υπεράσπισιν αυτής.

Δια της διδασκαλίας του ιστορικού μαθήματος επιδιώκονται ειδικότερον οι ακόλουθοι σκοποί.

1) Να άποκτήσθ ή μαθητής α) γνώσεως χρηστικές δια την πληρεστεράν κατανόησιν του σημερινού πολιτισμού και την όρθήν προς αυτόν προσμαχογήν β) διαθέσεις, διαφέροντα και άρετάς δι' ών δι καταστήθ ήνας και συμβάλη εις την περιρρύθησιν της έθνικής κληρονομίας και εις την ανάπτυξιν του πολιτισμού.

2) Να κατανόησ την μεγάλην εϋθύνην του έναυτι του παρελλόντος και του μέλλοντος της Φυλής.

3) Να σχηματίσθ ιδανικά επί τη βάσει των προσώπων της Ιστορίας, άτινα να έμπνεουν αυτόν εις την άγάπην προς την πατρίδα και να καλλιεργούν την βούλησιν του δια την συνέτισιν των κοινών άγώνων και θυσιών δια την διαφύλαξιν της έθνικής κληρονομίας και την άνάπτυξιν αυτής.

II. ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΤΙΝΕΣ ΟΔΗΓΙΑΙ

1. Κατά την διδασκαλίαν εκάστης ενόττητος ο διδάσκαλος δέον να έχη πρό όφθαλμών τας βασικάς επιδιώξεις του μαθήματος, ήτοι α) να άποσαφηνίξ ήν το περιχόμενον των

νών εννοιών β) να δημιουργή ευνόησιν ἀτμόσφαιραν διὰ ἀνάπτυξιν καταλλήλων ἱκανότητων, διαθέσεων, συνθηθειῶν καὶ ἰδανικῶν.

2. Ἡ ἀφήγησις τοῦ διδασκάλου δεόν νὰ εἶναι φυσικῆ, παραστατικῆ καὶ κατὰ περιστάσεις συναρπάζουσα χωρὶς νὰ ἐκτρέπεται εἰς ρητορικὰς ὑπερβολὰς.

3. Ἡ ἐπισκευὴς ἱστορικῶν τόπων, μνημείων καὶ μουσείων ἐνδείκνυται.

4. Οἱ μαθηταὶ ἐνδείκνυται νὰ συντάσσουσιν λευκώματα, τῇ βοήθειᾳ τοῦ διδασκάλου ἢ νὰ καταρτίζουσιν φακέλους περιέχοντας εἰκόνες, ἰχνογραφήματα καὶ γραπτὰ κείμενα, ἀναφερόμενα εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὰ κατορθώματα ἡρώων καὶ ἱστορικῶν γεγονότων.

5. Ἡ δραματοποίησις σκηνῶν ἐκ τῆς ἱστορίας δύναται νὰ χρησιμοποιοῖται, ὅπου αὕτη εἶναι εὐκόλου καὶ διαικτικῶς χρήσιμος.

6. Τὸ σχολικὸν μουσεῖον καὶ ἡ σχολικὴ βιβλιοθήκη νὰ πλουτισθῶν διὰ καταλλήλων ἱστορικῶν χαρτῶν, εἰκόνων, βιβλίων, διαγραμμάτων καὶ ἱστορικῶν ἀντικειμένων.

7. Ἡ μελέτῃ τῶν βιογραφικῶν ἱστορικῶν προσώπων βοηθεῖ τοὺς μαθητὰς διὰ νὰ σχηματίσων ἐποπτικὰς εἰκόνες περὶ τῶν ἱστορικῶν προσωπικότητων.

8. Ἡ ἀνάγνωσις ἐκλεκτῶν περικειμένων ἐκ κλασσικῶν κειμένων, ὡς ἐκ τῆς Ἰλιάδος, τῆς Ὀδυσσεύς, ἀπομνημονευμάτων ἡρώων τῆς Ἐπαναστάσεως ἐκ τῶν προ ἰσταν τῆς λογοτεχνίας τῶν σχετικῶν πρὸς τὰ ἱστορικὰ γεγονότα κ.λ.π. εἶναι ἐνδιαφέρουσα καὶ χρήσιμος (ἀπομνημονεύματα Κολοκοτρώνη-Φωτιάκη, Μακρυγιάννη κλπ.).

9. Οἱ μαθηταὶ ἐνδείκνυται νὰ καταρτίζουσιν χρονολογικοὺς πίνακας καὶ χωρογραφικὰ διαγράμματα μετὰ συντόμου ἀναγραφῆς τῶν ἱστορικῶν γεγονότων.

10. Εἰς τὰς δύο τελευταίας τάξεις ἐπιβάλλεται ἡ συσχέτισις τῶν γεγονότων, ἡ σύγκρισσις καὶ ἡ ἀναίτησις ἱστορικῶν ἀληθειῶν.

III. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΑΗ

ΤΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

Ἐβδομαδιαία ὄρα διδασκαλίας :

Εἰς τὰ ἑξατάξια 2.

Εἰς τὰ πεντατάξια 3)2.

Εἰς τὰ τετρατάξια, τριτάξια καὶ διτάξια 2)2.

Εἰς τὰ μονοτάξια συνδιδακαλία μετὰ τῆς Δ' τάξεως.

1η ΕΝΟΤΗΣ

1. Αἱ μυθολογικαὶ παραδόσεις περὶ τοῦ γενάρχου τῶν Ἑλλήνων.

2. Ὁ Ἡρακλῆς.

α) Ἡ παιδικὴ καὶ ἡ ἐφηβικὴ ἡλικία τοῦ Ἡρακλέους.
β) Συνάντησις τοῦ Ἡρακλέους μετὰ τῆς Ἀρετῆς καὶ Κλείας.

γ) Οἱ ἄθλοι τοῦ Ἡρακλέους. Ὁ Λέων τῆς Νεμέας.
Ἡ Λερναία Ἰγδρα. Αἱ Στυμπαλίδες ἔρπιδες. κ.λ.π.

δ) Ὁ θάνατος τοῦ Ἡρακλέους. Ὁ Ἡρακλῆς ὡς ἔμφημος τοῦ Ἑλληνικοῦ Στέμματος.

2η ΕΝΟΤΗΣ

α) ΘΗΣΕΥΣ

α) Παιδικὴ καὶ νεανικὴ ἡλικία τοῦ Θησεύς.

β) Μετάβασις τοῦ Θησεύς εἰς Ἀθήνας καὶ ἐξόντωσις κοκαύρων καθ' ὅδον.

γ) Ἐκουσία μετάβασις τοῦ Θησεύς εἰς Κρήτην καὶ ἐξόντωσις τοῦ Μινωταύρου.

δ) Ἐπιστροφή εἰς Ἀθήνας καὶ θάνατος τοῦ Αἰγέως.

ε) Βασιλεία τοῦ Θησεύς καὶ θάνατος αὐτοῦ.

3η ΕΝΟΤΗΣ

Ἀργοναυτικὴ ἐκστρατεία.

Τὸ χρονοδιάγραμμα Πελίας καὶ Ἰάσων. Πλοῦς τῶν Ἀργοναυτῶν εἰς Κολχίδα. Ἀρπαγὴ τοῦ δέρατος. Περιπετειώδης ἐπιστροφή τῶν Ἀργοναυτῶν.

4η ΕΝΟΤΗΣ

Ἄ Τρωϊκὸς πόλεμος.

1. Ἀφορμὴ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου.

2. Συμμετοχὴ τῶν κυριωτέρων Ἑλληνικῶν πόλεων εἰς τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Τροίας. Συγκέντρωσις εἰς Αἴλιδα.

3. Θυσία τῆς Ἰριγνεύς καὶ ἀπόπλους πρὸς τὴν Τροίαν.

4. Πολιορκία τῆς Τροίας καὶ δεκατῆς πόλεμος (Ἀχιλλεύς καὶ Πάτροκλος, Ἀχιλλεύς καὶ Ἔκτωρ).

5. Δούρειος Ἴππος καὶ καταστροφὴ τῆς Τροίας. (Ὁ Αἰνείας).

6. Ἐπιστροφή τῶν Ἑλλήνων (Ὀμηρος, Ἰλιάς Ὀμήρου).

3η ΕΝΟΤΗΣ

Αἱ περιπλανήσεις τοῦ Ὀδυσσεύς κατὰ τὴν ἐπιστροφήν τῶν εἰς τὴν Ἰθάκην.

1. Ὁ Ὀδυσσεύς εἰς τὴν χώραν τῶν Κυκλάων καὶ Λωτοράγων.

2. Ὁ Ὀδυσσεύς εἰς τὴν χώραν τῶν Κυκλάπων.

3. Ὁ Ὀδυσσεύς εἰς τὴν νῆσον τῆς Καλυψύδος.

4. Ὁ Ὀδυσσεύς εἰς τὴν νῆσον τῶν Φαιάκων (Ὀδυσσεύς καὶ Ναυσικά, Ὀδυσσεύς καὶ Ἀλκίνοος).

5. Ἐπιστροφή τοῦ Ὀδυσσεύς εἰς Ἰθάκην.

6. Πίστις τῆς Πηνελόπης.

7. Φιλοστοργία τοῦ Γλαμῆχου.

8. Ὁ Ὀδυσσεύς εἰς τὰ ἀνάκτορα. (Ἐξόντωσις μνηστήρων, ἀναγνώρισις Ὀδυσσεύς).

Συγγένειαι τῶν μυθολογικῶν παραδόσεων μετὰ τὰ εἰρημὰ τῶν ἀνασκαφῶν Μυκηνῶν, Κρήτης καὶ Τροίας.

ΤΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

Ἐβδομαδιαία ὄρα διδασκαλίας :

Εἰς τὰ ἑξατάξια 2.

Εἰς τὰ πεντατάξια 4)2.

Εἰς τὰ τετρατάξια καὶ τριτάξια 3)2.

Εἰς τὰ διτάξια 2)2.

Εἰς τὰ μονοτάξια συνδιδακαλία μετὰ τῆς Γ' τάξ. 2)2.

1η ΕΝΟΤΗΣ

1. Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΠΡΩΤΟΓΟΝΩΝ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΩΝ

1. Ἡ ζωὴ τῶν πρωτογόνων ἀνθρώπων (ἱκανοποίησις τῶν βασικῶν ἀναγκῶν τῶν, τὰ πρῶτα ἐργαλεῖα, ἡ ἐρεύρησις τοῦ πυρός).

2. Ἡ ἐξέλιξις τοῦ ἀνθρώπινου πολιτισμοῦ (κατοικία, τροφή, ἐνδυμασία, ἐπαγγέλματα, χρῆσις μετάλλων, μέσων ἐπικοινωνίας, γλώσσα, γραφὴ, ἀριθμησις, θρησκεία).

3) Ἡ ἐξέλιξις τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

4. Συσχέτισις τῶν διδασκομένων μετὰ τὰ ἐν Ἑλλάδι εὐρήματα τῆς αἰώνιας ἐποχῆς.

2α ΕΝΟΤΗΣ

ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

1. Καταγωγή τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Αἰγαῖος καὶ Κρητομυκηναῖος πολιτισμός. Τὰ εὐρήματα τῶν ἀνασκαφῶν Μυκηνῶν, Κρήτης καὶ Πύλου.

2. Μετακινήσεις καὶ μεταναστεύσεις ἀρχαίων Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν. Κόθοδος τῶν Δωριέων.

3. Χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα τῆς ἐνότητος τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων (Θρησκεία, Μαντεῖα, Μαντεῖον Δελφῶν, γλώσσα, ἀγῶνες, ἥθη καὶ ἔθιμα, ἀμφικτυονία).

3η ΕΝΟΤΗΣ

Η ΑΡΧΑΙΑ ΣΠΑΡΤΗ

1. Ἡ συγκρότησις τῆς Σπαρτιατικῆς πολιτείας.

2. Ὁ Λυκούργος καὶ ἡ νομοθεσία του.

3. Ἀνατροφή τῶν παιδῶν ἐν Σπάρτῃ (Σπαρτιατὰ, Σπαρτιατισμοί).

4. Ὑποταγὴ τῆς Μεσσηνίας εἰς τὴν Σπάρτην (Ἀριστομένης).

4η ΕΝΟΤΗΣ

ΑΙ ΑΡΧΑΙΑΙ ΑΘΗΝΑΙ

1. Ὁ Βασίλευς Κόδρος.
- 2) Ἡ συγκρότησις τῆς Ἀθηναϊκῆς Πολιτείας.
3. Ἡ νομοθεσία τοῦ Σόλωνος. Ὁ ὄρκος τῶν ἀρχαίων ἐφήβων Ἀθηναίων.
- 4) Ὁ Σόλων καὶ ὁ Κροῖσος.
5. Ὁ Πεισίστρατος καὶ ἡ μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς τυραννίας δημοκρατικὴ ὀργάνωσις τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τοῦ Κλεισθέου.

5η ΕΝΟΤΗΣ

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΣΙΚΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ

1. Ἡ ἐπανάστασις τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ Ἑλλήνων κατὰ τὸν Περσῶν.

ΑΜΥΝΤΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ

2. Ἡ ἐκστρατεία τοῦ Μαρδονίου καὶ ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη. Ὁ Μιλτιάδης.
3. Ἡ ἐκστρατεία τοῦ Ξέρξου. Ἡ ἐν Θερμοπύλαις μάχη. Ὁ Λεωνίδας.
- α) Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία. Ὁ Θεμιστοκλής. Ὁ Ἀρστείδης.
5. Ἡ ἐν Πλαταιαῖς μάχη. Ὁ Πausanias.

ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ

6. Ἡ ἐν Μυκᾷ ναυμαχία.
7. Ὁ Κίμων. Ἀπελευθέρωσις τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ Ἑλληνικῶν πόλεων.

6η ΕΝΟΤΗΣ

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΑΚΜΗΣ ΜΕΤΑ ΤΟΥΣ ΠΕΡΣΙΚΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ—ΧΡΥΣΕΟΥΣ ΑΙΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ

1. Ἡ ἡγεμονία τῶν Ἀθηναίων.
2. Ὁ Περικλῆς. Ἀνάπτυξις καὶ ἀνθρσις τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ (γράμματα, θέατρον, καλὰ τέχνη). Φειδίας, Ἡρόδοτος, Σοφοκλῆς, Αἰσχύλος, Εὐριπίδης, Σωκράτης, Πλάτων κ.λπ.)
3. Σύντομος ἱστορία τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν πόλεων. Ἄργος, Κόρινθος, Θῆβαι, Κέρκυρα, Συρακοῦσαι κ.λπ.

7η ΕΝΟΤΗΣ

ΕΜΦΥΛΙΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ

1. Πελοποννησιακὸς πόλεμος (συντομώτατα).
- 2) Ἡγεμονία τῆς Σπάρτης. Ἀγχιόλαος.
3. Αἱ Θῆβαι (συντομώτατα). (Πελοπίδας—Ἐπαμεινώδας).

8η ΕΝΟΤΗΣ

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΟΥ Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

1. Τὸ Μακεδονικὸν Ἑλληνικὸν κράτος. Ἑλληνικὴ καταγωγή τῶν Μακεδόνων. Ὁ Φίλιππος.
2. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ Μακεδονικοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους. Ἡ ἐν Χαίρωνεῖς μάχη.
3. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. Παιδικὴ ἥλικία καὶ ἀγωγή τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου (Ἀριστοτέλης).
4. Ἐνωσις τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐκστρατεία εἰς Ἀσίαν. Ἡ ἐν Γρανικῷ μάχη.
5. Καθυπνοτάξις τοῦ Περσικοῦ κράτους διὰ τῶν ἐν Γρανικῷ, Ἰσθμῷ καὶ Γαυγαμήλεισι νικῶν.
6. Ἐκστρατεία εἰς Αἴγυπτον καὶ Ἰνδικήν. Ἐπιστροφή εἰς Βαβυλῶνα, Θάνατος Μ. Ἀλεξάνδρου.
7. Τὸ ἐκπολιτιστικὸν ἔργον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Ἐξελληνισμός τῆς Ἀνατολῆς.
8. Διάδοχοι τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Κράτη τῶν Διαδόχων, Πτολεμαῖοι.
- α) Ἡ σημασία τοῦ ἐκπολιτιστικοῦ ἔργου τῶν Διαδόχων καὶ ἡ ἐπίδρασις τὸν ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν λαῶν.

ΤΑΣΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

- Ἐδομαδιασαὶ ὄρα διδασκαλίας:
- Εἰς τὰ ἑξατάξια 2.
Εἰς τὰ πεντατάξια 4)2.
Εἰς τὰ τετρατάξια 3)2.
Εἰς τὰ τριτάξια 2)2.
Εἰς τὰ διτάξια καὶ μονοτάξια συνδιδασκαλία μετὰ τῆς ΣΤ' τάξεως.

1η ΕΝΟΤΗΣ

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

1. Περιεχόμενον, πηγαὶ καὶ σημασία τοῦ μαθήματος τῆς Ἱστορίας.
2. Ἡ Ἀρχαία Ἑλλάς (Συγκριτικὴ ἀναεκαταστάσις τῶν κυριωτέρων γεγονότων τῆς Ἱστορίας τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος τῆς διδαχθείσης εἰς τὴν Δ' τάξιν ὡς).

2α ΕΝΟΤΗΣ

Η ΡΩΜΑΙΚΗ ΚΟΣΜΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

1. Ἀνάπτυξις καὶ ἔκτασις τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους.
2. Πύρρος. Αἰτωλικὴ καὶ Ἀχαϊκὴ Συμπολιτεία. Ἐμφυλίοι πόλεμοι τῶν Ἑλλήνων.
3. Κατακτητικοὶ πόλεμοι τῶν Ρωμαίων κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑποταγὴ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς Ρωμαίους.
4. Ἐπίδρασις τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἐπὶ τῶν κατακτητῶν Ρωμαίων.

3η ΕΝΟΤΗΣ

Ο ΧΡΥΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

1. Τὸ μέγιστον διὰ τὸν κόσμον γεγονός τῆς ἐμφανίσεως τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας.
2. Ἀγῶνες καὶ ἐπικράτησις τῆς νέας θρησκείας (Ἑλληνισμός καὶ Χριστιανισμός.)

4η ΕΝΟΤΗΣ

Ο ΜΕΓΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

1. Ἡ Ρωμαϊκὴ αὐτοκρατία μετὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ Χριστιανισμοῦ.
2. Ὁ αὐτοκράτωρ Κων/νος (προστάτης τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἱδρυτῆς τοῦ Νέου κράτους). Ἡ κτίσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
3. Τὸ ἀνατολικὸν Ρωμαϊκὸν κράτος καὶ τὸ τέλος τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας.

5η ΕΝΟΤΗΣ

ΠΡΩΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (μέχρι τοῦ Ἰουστινιανοῦ)

1. Διάδοχοι Μ. Κωνσταντίνου: Ἰουλιανός, Θεοδοσίος ὁ Μέγας (συντομώτατα).
2. Βαθμιαίος ἐξελληνισμός τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους. Κύρια χαρακτηριστικὰ αὐτοῦ, ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία (Πανδιδασκῆριον, Χριστιανικὴ πνευματικὴ κίνησις).
3. Οἱ ἔθροιοι τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους (βαρβαρικά ἐπιδρομαί).

6η ΕΝΟΤΗΣ

Ο ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ

1. Ὁ Ἰουστινιανὸς αὐτοκράτωρ. Ἡ στάσις τοῦ Νικο (Θεοδώρα - Βελισάριος).
2. Πόλεμοι κατὰ τῶν ἐθρῶν τῆς αὐτοκρατορίας.
3. Τὰ μεγάλα ἐιρηνικὰ ἔργα τοῦ Ἰουστινιανοῦ (ὁ ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας, νομοθεσία, καλλέργεια μετὰ τῆς ἱδρύματα φιλανθρωπικὰ, κτίσματα κλπ.)

7η ΕΝΟΤΗΣ

Ο ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ

1. Ἡ κατάστασις τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους κατὰ τὸν Χρόνον τοῦ Ἡρακλείου. Οἱ ἠρωικοὶ ἀγῶνες τοῦ Ἡρακλείου κατὰ τῶν Περσῶν.

2. Πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Ἀβάρων. Ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος.
 3. Τὸ νικηθρὸν τέλος τοῦ πολέμου κατὰ τῶν Περσῶν. Ἡ ὕψωσις τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

8η ΕΝΟΤΗΣ

ΟΙ ΙΣΑΥΡΟΙ

(Μεταρρυθμίσεις, εἰκονομαχία—Θεοδώρα).

9η ΕΝΟΤΗΣ

Ο ΜΩΑΜΕΘΑΝΙΣΜΟΣ

1. Ἡ νέα θρησκεία τοῦ Μωάμεθ. Ἀνάπτυξις τοῦ Μωαμεθανικοῦ Ἀραβικοῦ κράτους.
 2. Πόλεμοι τῶν Ἀράβων κατὰ τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ κράτους τοῦ Βυζαντίου. Πρώτη καὶ δευτέρα πολιορκία Κων/πόλεως ὑπὸ Ἀράβων.

Ἰγρὸν πῦρ.
 3. Πολιτισμὸς τῶν Ἀράβων. Παρακμὴ Ἀραβικοῦ κράτους. Ἐμφάνισις τῶν Σελτζούκων Τούρκων.

10η ΕΝΟΤΗΣ

ΣΛΑΥΟΙ ΚΑΙ ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ

1. Ἱστορία τῶν Σλαύων καὶ Βουλγάρων. Ἐχρηστιασμοὶ αὐτῶν.

2. Ὁ ἕκ τῶν Σλαύων καὶ Βουλγάρων κίνδυνος τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους.

11η ΕΝΟΤΗΣ

Η. ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ

1. Οἱ κριώτεροι αὐτοκράτορες καὶ οἱ ἀγῶνες πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ κράτους (Βουλγάρους, Ἀράβας, Ρώσους κ.λπ.).
 2. Ἡ ἀκμὴ τῆς Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας (διοικήσις διπλωματίας, οικονομική καὶ στρατιωτικὴ ὀργάνωσις).
 3. Περιγραφή Κωνσταντινουπόλεως.

ΑΙ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑΙ—ΑΛΩΣΙΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΥΠΟ ΦΡΑΓΚΩΝ

1. Αἷτια τῆς ἔξασθενήσεως τῆς Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας.

2. Σταυροφοριαί. Αἷτια αὐτῶν.
 3. Ἡ τετάρτη Σταυροφορία. Ἡ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Φράγκων καὶ Ἐνετῶν.

13η ΕΝΟΤΗΣ

Η ΦΡΑΓΓΚΟΚΡΑΤΙΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ—ΑΝΑΚΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΥΠΟ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

1. Διανομὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ Βυζαντινοῦ κράτους μεταξὺ τῶν κατακτητῶν. Τὸ Φεουδαρχικὸν σύστημα ἐν Ἑλλάδι. Οἱ Βιλαρδουνοὶ, Ἐνετοκρατία.

2. Ἡ ἐγκατάστασις τῆς Ἑλληνικῆς αυτοκρατορίας εἰς Νίκαιαν.

3. Ἡ Ἑλληνικὴ αυτοκρατορία τῆς Τραπεζοῦντος. Τὸ δεσποτᾶτον τῆς Ἡπείρου.

4. Ἀνάκτησις τῆς Κων/πόλεως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Τὸ δεσποτᾶτον τοῦ Μυστρά.

5. Γενικὴ Ἐπισκόπισις τῆς Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας. Ἐξαρσις τῶν μεγάλων ἐπιτεγγμάτων ἀλλὰ κατὰ δεξιὰς τῶν ἐλαττωμάτων, ἰδίως τῶν ἀδικαιολογητῶν διενέξεων.

14η ΕΝΟΤΗΣ

ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ. Η ΠΤΩΞΙΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ

1. Ἀνάπτυξις τοῦ Ὀθωμανικοῦ Τουρκοῦ κράτους καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ κίνδυνοι. Κατάκτησις τῆς Μ. Ἀσίας ὑπὸ τῶν Τούρκων (Ὅρχάν—παυδομύζωμα).

2. Τελευταῖοι ἀγῶνες τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Τούρκων. Μωάμεθ ὁ Β' καὶ Κωνσταντῖνος ΙΑ' ὁ Παλαιολόγος.

3) Πολιορκία τῆς Κων/πόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ ἄλωσις αὐτῆς.

4. Ἡ κατάκτησις τῶν λοιπῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν.

15η ΕΝΟΤΗΣ

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ—ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ ΕΝ ΤΗ ΔΥΣΕΙ

1. Τὰ σημαντικώτερα γεγονότα τῆς ἱστορίας τῆς Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας.

2. Ἡ παιδεία κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους. Ἡ λογοτεχνία καὶ αἱ καλὰ τέχνη.

3. Διοικήσις, στρατὸς, φιλανθρωπία.

4. Ἡ σημασία τῆς Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας, διὰ τὸν Ἑλληνικὸν καὶ τὸν ἄλλον κόσμον.

5. Ἀναγέννησις ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ (Λόγοι Ἐδαλῆνης. Ἀνακαλύψεις. Ἐφευρέσεις).

ΤΑΣΙΣ ΕΚΤΗ

Ἐβδομαδιαία δρᾶ διδασκα-

λίας :

Εἰς τὰ ἑξατάξια 2.

Εἰς τὰ πεντατάξια καὶ τετρατάξια 4)2.

Εἰς τὰ τριτάξια 2)2.

Εἰς τὰ διτάξια συνδιδασκαλία μετὰ τῆς Ε' τάξ. 3)2.

ΕΝΟΤΗΣ 1η

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

1. Περιεχόμενον. Πηγαὶ καὶ σημασία τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. (Διάρσεις τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας εἰς πέντε μεγάλας περιόδους : ἀρχαίαν, βυζαντινὴν καὶ νέον χρόνον)

2. Σύντομος ἀνασκόπησις τῶν κυριωτέρων γεγονότων τῆς Βυζαντινῆς Ἱστορίας.

3. Γενικὴ εἰσαγωγή εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν νέων χρόνων.

2α ΕΝΟΤΗΣ

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

1. Κατάστασις εἰς τὴν Εὐρώπῃ μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας (ἰδίᾳ δὲ τῶν κρατῶν Βενετίας, Ρωσσίας, Ἀυστρίας, Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας συντομώτατα).

Ναυμαχία Ναυπάκτου. Κατατροφή τοῦ Παρθενῶνος.

2. Ἡ κατάστασις εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας. Δεινοπαθήματα τοῦ ὑποδούλου Ἑλλητισμοῦ.

3. Ὅργανωσις (θρησκευτικὴ καὶ πολιτικὴ) τοῦ Ἑλλητισμοῦ.

Ἑλληνικαὶ Χριστιανικαὶ Κοινότητες (ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος) Φαναριώται—Μεγάλοι διερμηνεῖς—ἡγεμόνες Βλαχίας καὶ Μολδαβίας.

4. Αἱ ἐνόπλιοι κατὰ ξηρὰν δυνάμεις τοῦ ὑποδούλου Ἑλλητισμοῦ (Κλέφτες καὶ ἀρματωτοὶ, Σουλιῶται, Μανιάται, Σφρακιανοὶ).

5. Ἡ Ἑλληνικὴ Ναυτιλία. Ἀνάπτυξις καὶ ὀργανώσις τῶν Ἑλληνικῶν ναυτικῶν δυνάμεων.

6. Αἱ πνευματικαὶ δυνάμεις τοῦ Ἑλλητισμοῦ, Κρητὸ σχολεῖο, διάφοροι σχολαί, διδάσκαλοι τοῦ γένους (Ἐπτανήσιοι—Ἀδ. Κοραΐς).

3η ΕΝΟΤΗΣ

ΠΡΟΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

1. Ἡ ἰδέα τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Γένους.

2. Τὰ κυριώτερα ἐπαναστατικὰ κινήματα τῶν Ἑλλήνων (1770 Ἄλμπρος Κατάνωσις, Γεώργιος Ἀνδρουτσός).

3. Ρήγας Φερραῖος.

4. Ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία καὶ τὸ ἔργον αὐτῆς.

5. Ἀγῶνες Σουλιωτῶν κατὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ. Ὁ χορὸς τοῦ Ζαλόγγου.

4η ΕΝΟΤΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΕΝ ΜΟΛΔΟΒΛΑΧΙΑ.

1. Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης.

2. Θάνατος Φαρμάκη καὶ Γεωργίου Ὀλυμπίου.

5η ΕΝΟΤΗΣ

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΥΡΙΩΣ ΕΛΛΑΔΑ

1. Ἡ ἐκρηξίς τῆς ἐπαναστάσεως εἰς Πελοπόννησον, Στερεάν, Μακεδονίαν, νήσους καὶ ἄλλας Ἑλληνικὰς περιοχάς.

2. Ὁ ἀπαγχονισμὸς τοῦ Πατριάρχου καὶ ἄλλαι ἐνέργειαι τῶν Τούρκων ἐναντίον τῆς ἐπαναστάσεως.

6η ΕΝΟΤΗΣ

ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΤΕΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ 1821

1. Ἀγία Λαύρα—Ἄλωσις Καλαμῶν.
2. Συμμετοχὴ εἰς τὴν ἐπανάστασιν τῶν Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν τῆς Μακεδονίας, Κύπρου, Ναούσης, Χαλκιδικῆς, Ὀλύμπου, Ἐνδοχώρας Μικρᾶς Ἀσίας, Κυθαιῶν.
3. Θεόδωρος Κολοκοτρώνης. Ἡ ἄλωσις τῆς Τριπόλεως.
4. Ἐπαναστάσις εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα. Ἀθανάσιος Διάκος.

5. Ἡ μάχῃ τῆς Ἀλαμάνας.
6. Ὀδυσσεὺς Ἀνδρούτσος. Τὸ Χάνι τῆς Γραβιᾶς.
7. Πολιτικὴ ὀργάνωσις τῶν Ἑλλήνων. Πρώτῃ Ἐθνικὴ Συνέλευσις.
8. Οἱ καὶ θάλασσαν ἀγῶνες. Καταστροφὴ τῆς Χίου.
9. Κωνσταντῖνος Κανάρης.
10. Ἐκστρατεία καὶ καταστροφὴ τοῦ Δράμαλι.

11. Ἐπανάστασις εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα. Ἡ ἐν Πέτα μάχῃ.
12. Πρώτῃ πολιορκία τοῦ Μεσολογγίου.
13. Ὁ Μάρκος Μπότσαρης.

7 ΕΝΟΤΗΣ

Ο ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

8η ΕΝΟΤΗΣ

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΑΠΟ ΤΗΣ ΣΥΜΠΡΑΞΕΩΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΚΑΙ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΝ ΝΑΥΑΡΙΝΟΝ ΝΑΥΜΑΧΙΑΣ

1. Σύμπραξις Τουρκίας καὶ Αἰγύπτου κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Καταστροφὴ Κάσου καὶ Ψαῶν.
2. Ἀνδρέας Μιαούλης. Ἡ μεγάλη ναυμαχία τοῦ Γέροντα.
3. Ὁ Ἰμβραθίμ εἰς Πελοπόννησον. Μάχῃ εἰς Μανιάκι. Παπαφλέσσας.
4. Δευτέρα πολιορκία τοῦ Μεσολογγίου. Τὰ δευτὰ τῶν πολιορκουμένων. Ἡρωικὴ ἔξοδος.
5. Γεώργιος Καραϊσκάκης (Ἀράχωβα, πολιορκία τῆς Ἀκροπόλεως, μάχῃ τοῦ Φαλιῆρου).
6. Ἐπέμβασις τῶν Μεγάλων δυνάμεων. Ἡ ἐν Ναυαρίνῳ ναυμαχία. Ἐκδίωξις τοῦ Ἰμβραθίμ.

9η ΕΝΟΤΗΣ

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

1. Ὁ Καποδίστριας καὶ τὸ ἔργον του.
2. Μάχῃ ἐν Πέτρῳ (Δημ. Ὑψηλάντης). Τὸ τέλος τῆς ἐπαναστάσεως.
3. Ἀνακόπησις τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Κατάδειξις τῶν ὁλεθρίων ἐπιδράσεων τῶν προσηπικῶν ἐρίδων καὶ διενέξεων.

Η ΕΛΛΑΣ ΩΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΝ ΚΡΑΤΟΣ

10η ΕΝΟΤΗΣ

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΠΟ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΟΘΩΝΟΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

1. Ἡ Ἑλλάς ἐπὶ βασιλείας τοῦ Ὀθωνος.
2. Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος ὁ Α΄. Ἐνωσις Ἑπτανήσου. Κρητικὴ Ἐπανάστασις (Ἀρκαδί). Προσάρτησις τῆς Θεσσαλίας.

3. Ὁ Ἑλληνοτουρκικὸς πόλεμος 1897. Ὁ Μακεδονικὸς ἀγὼν.

4. Ἐπαναστάσις τοῦ Γουδί. Νέαι προσπάθειαι διὰ τὴν ἀνθρώπιν τοῦ Κράτους καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ὑποδουλῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν. Ἡ Βαλκανικὴ συμμαχία.

5. Ὁ Βαλκανοτουρκικὸς πόλεμος τοῦ 1912-13. Ἡ δολοφονία τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α΄.

6. Ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος. Ὁ Ἑλληνοβουλγαρικὸς πόλεμος. Ἡ ἐλευθέρῃ Ἑλλάς τοῦ 1914.

7. Ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος 1914-1918. Ὁ Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος. Ἡ συνθήκῃ τῶν Σεβρών.

8. Ἡ Μικρασιατικὴ καταστροφὴ. Ἀνταλλαγὴ τῶν πληθυσμῶν. Ἀποκατάστασις τῶν προσφύγων τῆς Μ. Ἀσίας. Ὁ Βασιλεὺς Β΄ Γεώργιος. Πολιτικαὶ μεταβολαί.

9. Ἡ Ἑλληνοτουρκικὴ φιλία.

10. Ἀνασκόπησις τῶν ἱστορικῶν γεγονότων καὶ κατάδειξις τῶν ὁλεθρίων ἐπιδράσεων τῶν ἐρίδων καὶ διενέξεων.

11 ΕΝΟΤΗΣ

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΠΟ ΤΟΥ Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΚΑΙ ΕΝΤΕΥΘΕΝ

1. Ὁ Δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος (1939-1945).
2. Οἱ ἥρωικοὶ ἀμυντικοὶ ἀγῶνες τῶν Ἑλλήνων (1940-41).
3. Ἡ ξενικὴ κατοχὴ 1941-1944. Ἡ ἀπελευθέρωσις.
4. Ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Δοδεκανήσου.
5. Θάνατος Γεωργίου Β΄. Ὁ Βασιλεὺς Παῦλος.
6. Ἡ ἐκ τῶν Σλαβοκομμουνιστοῦ ἔθνητικὴ ἐπιβουλὴ. Οἱ ἀγῶνες τῶν ἐτῶν 1946-49.
7. Ἡ Ἡνωμένα Ἐθῆ καὶ ἡ συμμετοχὴ μας εἰς τὸν πόλεμον τῆς Κορέας.

12 ΕΝΟΤΗΣ

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

1. Αἱ σημαντικώτεραι ἐκδηλώσεις τῆς πνευματικῆς τεχνικῆς καὶ οικονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος.
 2. Γενικὴ ἱστορικὴ ἀνασκόπησις (Ἡ Ἑλλάς διὰ μέσοι τῶν αἰώνων τῆς ἀρχαίας Βυζαντινῆς καὶ νεωτέρας ἱστορίας)
- Αἱ σημαντικώταται χρονολογία τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ χρέος τῆς νέας Ἑλληνικῆς γενεᾶς.

Δ'. ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Ι. ΣΚΟΠΟΣ

Τὸ μάθημα τῆς Γεωγραφίας βοηθεῖ τὸν μαθητὴν ν γνωρίσῃ τὴν χώραν του καὶ τὰς ἄλλας χώρας, καὶ κατανοῆσῃ τὴν ἀλληλεπιδράσιν καὶ ἀλληλεπίδρασιν ἀνθρώπων καὶ περιβάλλοντος, καὶ ἀναπτύξῃ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν χώραν τοῦ καὶ τὴν συμπάθειαν πρὸς τὰς ἄλλας χώρας, καὶ καταστῇ καλύτερος Ἑλληὴν πολίτην καὶ ἄν προταρασκευασθῇ δι τὴν ἀπόκτησιν εὐρύτερας ἀντιλήψεως τῆς ζωῆς καὶ το κόσμου.

Τὸ μάθημα τῆς γεωγραφίας ἀναλυτικώτερον βοηθεῖ τοὺς μαθητὰς εἰς τὴν πραγματοποιήσιν τῶν ἀκολουθεῖ ἐπιδιώξεων:

1. Νὰ ἀποκτήσουν γεωγραφικὸς ἔννοιας καὶ γνώσεως ἀναφερομένης εἰς τὴν γῆν, ὡς κατοικίαν τοῦ ἀνθρώπου ἥτοι εἰς τὸ περιβάλλον (κλίμα, μορφολογία τοῦ ἔδαφου, πλουτοπαραγωγικὰ πηγαία αὐτοῦ) καὶ εἰς τὰς ἀσχολίας τῶν ἀνθρώπων, τὸν τρόπον διακυβερνήσεως, καὶ τὸν πολιτισμὸν αὐτῶν καθόλου.
2. Νὰ κατανοῶσιν πῶς ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ φύσις, ἐ ἐνότητι, ἐν ἀλληλεπίδρασει ἐθιμογενῆσαν τὴν ἐνότητα τ τοπίου καὶ τῆς ἐν αὐτῷ ζωῆς.
3. Νὰ ἐξημερώσουν χάρτας, φωτογραφίας καὶ γραφικ παραστάσεις.
4. Νὰ ἀναζητοῦν σχέσεις μεταξὺ διαφόρων γεωγραφικῶν στοιχείων καὶ παραγόντων καὶ ἐν συνάσει γεωγραφικὰς ἀληθείας.

5. Νά κατανοούν τὸ μέγεθος τῆς συνεισφοράς τῶν προγόνων διὰ τὴν σύγχρονον ζωὴν.

6. Νά κατανοούν τὴν σπουδαιότητα τῶν πηγῶν τοῦ πλοῦτου.

7. Νά ἀποκτήσουν χρησίμους γνώσεις διὰ τὸ ἐπάγγελμα τὸ ὅποιον θὰ ἀκολουθήσουν καὶ νὰ διευκολυνθῶν ἐπὶ τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ.

8. Νά προπαρασκευασθοῦν οἱ μαθηταὶ διὰ νὰ καταστῶν καλύτεροι πολῖται, ὁπότε ἡ γνώσις τῆς χώρας των καὶ τῶν προβλημάτων τῆς θα καταστήσῃ αὐτοὺς ἰκανοὺς νὰ συμβάλωσιν εἰς τὴν λύσιν των κοινῶν προβλημάτων καὶ νὰ ἀντιλαμβάνωνται τὴν συναρτησὴν τῆς χώρας των πρὸς τὸν ὑπολοίπου κόσμον καὶ τὰς υποχρεώσεις των πρὸς αὐτόν.

9. Νὰ εὐρύνησιν οὐ πνευματικῶς αὐτῶν οὐρίων πρὸς πληρῆστεραν κατανοήσιν οὐκ ἴσον τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ολοῦρου τοῦ κόσμου.

II. ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΟΔΗΓΙΑΙ

1. Ἡ Τρίτη καὶ Ἐταρτή τάξις δὲν θὰ συνδιδάσκωνται. Εἰς τὴν δευτέραν τὸν ἀριθμὸς τῶν διδασκάλων τὸν σχολεῖον εἶναι μικρὸς, αἱ ὥραι διδασκαλίας οἱ ἑκατέρων τῶν τάξεων τούτων ἄν περιορίζεται εἰς μιαν ἐφομοποιήσασιν.

2. Εἰς ἐκαστὴν ἐνοτήτα, πληρὴ τῆς ἀποκτητέων γνώσεων, ὁσον νὰ ἐπισημαίνεται ἡ ἀναπτυχθεὶς ἰκανότητων, δεξιότητων, ἀθεσῶν, συνήθειων.

3. Βαθμιαίως θὰ εἰσαχθῶσιν οἱ μαθηταὶ εἰς τοὺς γεωγραφικοὺς ὄρους καὶ θὰ ἀσκηθῶσιν εἰς τὴν ὀρθὴν χρῆσιν τοῦ γεωγραφικοῦ ὑλικού, ὡς καὶ εἰς τὴν εὐχερῆ ἀναγνώσιν χαρτῶν, τῆς ὑδρογείου σφαιρᾶς, εἰκόνων, καὶ γραφικῶν παραστάσεων.

4. Ἡ μαθητικὴ βιβλιοθήκη θὰ πλουτισθῇ διὰ καταλλήλων βιβλίων, χαρτῶν, εἰκόνων καὶ συλλογῶν γραμματοσημίων.

5. Εἰς τὸ ἰδιαιτέρον τμήμα τῶν σχολικοῦ μουσείου θὰ συλλεγῶσιν προϊόντα καὶ ἄλλα χαρακτηριστικὰ ἀντικείμενα τῶν ἐξεταζομένων περιοχῶν.

6. Ἀπαραίτητον βοήθημα τῆς διδασκαλίας εἶναι ἡ ἀμφοδόχος, ὡς καὶ ἄλλα μέσα ἀναγλυφοῦ παραστατικῶς τῶν διαφορῶν περιοχῶν.

7. Οἱ μαθηταὶ θὰ ἐπιθεῶσιν εἰς τὸν καταρτισμὸν πίνακων προϊόντων, πλοῦτων, ὄρων, ποταμῶν κλπ.

8. Σκοπιμὸν εἶναι νὰ διεκτελεσθῇ ἀλληλογραφία μεταξὺ τῶν μαθητῶν τοῦ σχολεῖου καὶ τῶν μαθητῶν ἄλλων περιοχῶν.

9. Χρήσιμος εἶναι ἡ ἐκτελεσις ἐκδρομῶν διὰ γεωγραφικὰς παρατηρήσεις.

10. Συνιστᾶται ἡ χρῆσις καταλλήλων κινηματογραφικῶν ταινιῶν, καὶ ἡ ἀφόρασις ραδιοφωνικῶν ἐκπομπῶν, κατόπιν προηγουμένης προπαρασκευῆς ὑπὸ τῶν διδασκάλων.

11. Ἐνδεῖνται ἡ ἐκτελεσις νοερῶν γεωγραφικῶν ταξιδιῶν πρὸς ἀσκήσιν τῆς ἰκανότητος τῶν μαθητῶν νὰ συλλαμβάνωσιν διὰ τῆς φαντασίας τὴν εἰκόνα τῆς ἐξεταζομένης περιοχῆς, τῆ βοήθειά των χαρτῶν, βιβλίων, εἰκόνων, στατιστικῶν, στοιχείων, διαγραμμάτων.

12. Συνιστᾶται ἡ ὀργανισμὸς ἐκθέσεων προϊόντων, ἡγογραφημάτων, εἰκόνων, ἀποκομμάτων περιοδικῶν καὶ ἄλλων ἀντικειμένων, ἐχόντων σχέσιν πρὸς τὴν ἐκάστοτε ἐξεταζομένην ἐνότητα.

III. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

ΤΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

Ἐβδομαδιαία ὥρα διδασκαλίας :

Εἰς τὰ ἐξατάξια 2.

Εἰς τὰ πεντάξια 4) 2).

Εἰς τὰ τετράτάξια καὶ τριτάξια 2) 2).

Εἰς τὰ διτάξια καὶ μοντάξια 2) 2).

Ἢ ΕΝΟΤΗΣ

ΟΙΡΑΝΙΑ ΣΩΜΑΤΑ—ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

1. Ὁ ἥλιος. Τόπος καὶ χρόνος ἀνατολῆς καὶ δύσεως αὐτοῦ. Θέσις κατὰ τὴν μεσημβρίαν. Ἡμέρα καὶ νύξ. Διάρκεια καὶ μερὴ τῆς ἡμέρας. Ἰλίαι—λεπτά, ἔτος ἔποχα τοῦ ἔτους, μήνη.

2. Σελήνη. Κίνησις—φάσεις σελήνης. Ἀστέρες—ἀστερισμοὶ (Λυγερικός. Μεγάλη ἄρκτος, μικρὰ ἄρκτος, πολικός ἀστήρ).

3. Ὅριζων—Κύρια σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος—προσανατολισμός.

2α ΕΝΟΤΗΣ

ΤΟ ΔΙΔΑΚΤΗΡΙΟΝ

1. Ἡ αἴθουσα τῆς διδασκαλίας καὶ τὰ ἐν αὐτῇ. Προσανατολισμὸς ἐν τῇ αἴθουσῃ. Μέτρησις αὐτῆς. Σχεδιάγραμμα αὐτῆς (κατόψις) ὑπὸ κλίμακα ἐν ἀπόλυστῇ μορφῇ.

2. Αἱ αἰαὶ αἰθουσῆς διδασκαλίας, γραφεῖον, ἀλλὰ θυμῆμα, διαδρομῆς, θέσις αὐτῶν. Ἀπλοῦν σχεδιάγραμμα τοῦ διδασκητηρίου (κατόψις) ὑπὸ κλίμακα.

3. Ἡ αὐλή καὶ ὁ κήπος. Θέσις αὐτῶν. Μέτρησις καὶ σχεδιάγραμμα (κατόψις) ὑπὸ κλίμακα τοῦ διδασκητηρίου μετα τῆς αὐλῆς καὶ τοῦ κήπου κ.λπ.

4. Ἡ ἱστορία τοῦ σχολεῖου.

3η ΕΝΟΤΗΣ

Η ΣΥΝΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

1. Ἡ ὁδὸς ἀπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ μαθητοῦ εἰς τὸ σχολεῖον. Ἐκτιμησις μικρῶν ἀποστάσεων καὶ μετρήσις αὐτῶν διὰ βηματικῶν καὶ μετρῶν.

2. Ἡ συνοικία τοῦ σχολεῖου. (Ἡ Ἐκκλησία, ἡ πλατεία καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὁ δημοτικὸς κήπος, τὸ ἥρπον, ἡ ἀγορὰ καὶ τὰ σπουδαιότερα καταστήματα, αἱ κυριώτεροι οδοί).

3. Παρατηρήσις τῆς συνοικίας ἀφ' ὑψηλῆς θέσεως. Προσδιορισμὸς τῆς θέσεως ὧν τῶν ἀνωτέρω ἐν σχέσει πρὸς τὸ σχολεῖον. Σχεδιάγραμμα τῆς συνοικίας.

4η ΕΝΟΤΗΣ

ΑΙ ΛΑΛΑΙ ΣΥΝΟΙΚΙΑΙ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ Ἡ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

1. Αἱ Ἐκκλησίαι, αἱ πλατεῖαι. Οἱ κήποι. Τὰ μνημεῖα.

2. Ἰδρυσις καὶ ἱστορία ὑδροῦσιν τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως.

3. Φωτισμὸς καὶ ἱστορία τοῦ φωτισμοῦ τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως.

4. Διοικήσις—Φιλανθρωπία. Δημοτικὸν ἢ κοινοτικὸν κατάστημα. Ἡ δὲ δημοσία δημοτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα.

5. Βιοτεχνία—Βιομηχανία—ἐμπόριον. Τὰ σπουδαιότερα βιοτεχνικὰ ἐργαστήρια καὶ βιομηχανικὰ ἐργοστάσια. Τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα.

6. Συγκοινωνία. Αἱ σπουδαιότεροι ὁδοὶ καὶ τὰ μέσα συγκοινωνίας.

7. Τὰ κυριώτερα ἐπαγγέλματα τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως.

8. Παρατηρήσις ἀφ' ὑψηλῆς θέσεως τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως (ἀναγνώρισις τῶν συνοικιῶν μετὰ τῶν χαρακτηριστικῶν αὐτῶν). Προσδιορισμὸς τῆς θέσεως αὐτῶν πρὸς τὴν συνοικίαν τοῦ σχολεῖου. Σχεδιάγραμμα τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως.

9. Ἡ ἱστορία τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως.

5η ΕΝΟΤΗΣ

ΤΟ ΦΥΣΙΚΟΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Ἡ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

1. Οἱ κήποι καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς καλλιεργούμενα (ἐνθὴ λαχανικά, δένδρα), Τὰ κηπευτικὰ προϊόντα.

2. Οἱ ἀγροὶ περὶ τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς καλλιεργούμενα (δημητριακά, ὅσπρια, βιομηχανικά φυτὰ). Τὰ γεωργικὰ προϊόντα.

3. Αἱ φυτεῖαι (ἀμπελώνες, ἐλαιῶνες, ὄσπριον). Αἱ ἀσכולαὶ ἐν αὐτοῖς. Τὰ προϊόντα.

4. Οι λειμώνες και τα ἐν αὐτοῖς βόσκοντα ζῶα. Ὁ βοσκόδ, Ὁ κτηνοτρόφος. Ἡ κτηνοτροφία καὶ τὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα. Τὰ βοσκάσια, τὰ κτηνοτροφεία, τὰ μελισσοκομικά τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως.

5. Τὰ λατομεία ἢ οὐρεῖα καὶ τὰ ἐξορυσσόμενα ὄρυκτα ἢ μέταλλα. Ἡ ἀβαστοκλίμινος.

6. Τὸ πρὸς τὸ χωρίον ἢ τὴν πόλιν δάσος. Αἱ ὠφέλεια αὐτοῦ. Τὰ δασοκομικὰ καὶ τὰ δασικὰ προϊόντα, ἡ ἀνάδασσις. Ὁ ὑλοτόμος. Ὁ κυνηγός.

7. Τὰ ἐν τῇ ἐπιλογῇ εὐρισκόμενα ἐρημοκλήσια, πύργοι, ἐρείπια (τουριστικὴ ἀξία αὐτῶν), ὑδρόμυλοι, ἐργοστάσια κλπ.

8. Σχεδιάγραμμα τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως μετὰ τῶν κυρίων χαρακτηριστικῶν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος.

6η ΕΝΟΤΗΣ

ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ ΠΕΡΙΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ Η ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

1. Ἐπίσκεψις καὶ παρατηρήσεις τῶν μορφῶν τοῦ ἐδάφους ἀφ' ὑψηλῆς θέσεως.

2. Ἡ γεωτοκικὴ ἐπιπέδος ἐπιφάνεια (πεδιάς, κοιλάς, ὀροπέδιον). Τὰ γεωτοκικὰ ὑψώματα (λόφοι, ὄρη, ὄροσειρά), τὰ μέρη τοῦ ἔρους (πρόποδες, κλιτές, κορυφῆ). Χαράδραι, φάραγγες κλπ.

3. Κύρια καὶ δευτερεύοντα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος. Προσδιορισμός τῆς θέσεως τῶν πέριξ μορφῶν τοῦ ἐδάφους ἢ σχέσει πρὸς τὸ χωρίον ἢ τὴν πόλιν.

4. Χαρακτηρισμός τοῦ ἐδάφους (πεδινόν, λοφώδες, ὀρεινόν).

5. Ἀπόστασις τῶν πέριξ μερῶν τοῦ ἐδάφους ἀπὸ τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως.

6. Πλαστικὴ καὶ συμβολικὴ παράστασις τῶν μορφῶν τοῦ ἐδάφους.

7. Ὠφέλεια καὶ πλεονεκτημὰ καὶ ὑθμενεῖς ἐπιδράσεις τῆς μορφῆς τοῦ ἐδάφους εἰς τὸ χωρίον ἢ τὴν πόλιν. Σημασία τῶν δασῶν καὶ τῶν ἀναδασώσεων. Ἡ σημασία τοῦ πρᾶσιου.

7η ΕΝΟΤΗΣ

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ-ΚΛΙΜΑ

1. Σύννεφα, βροχὴ, χάλαζα, ἄμυλλη, πάχνη, δρόσος κ.λπ.

2. Ἄνεμοι, ἀτμόσφαιρα, ὑγρασία, ξηρασία. Ποῖοι οἱ συνηθέστεροι ἄνεμοι εἰς τὸν τόπον τοῦ μαθητοῦ καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν.

3. Θερμοκρασία ἀέρος εἰς τὰ χαμηλὰ καὶ ὑψηλὰ μέρη τοῦ πέριξ ἐδάφους κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς τοῦ ἔτους.

4. Κλίμα. Ποῖον τὸ κλίμα τῆς περιοχῆς καὶ ποῦ ὀφείλεται τοῦτο.

5. Ἐπίδρασις τοῦ τοπικοῦ κλίματος εἰς τὰ φυτὰ, τὰ ζῶα, τὰς καλλιιεργείας καὶ τὰς ἀσχολίας τῶν κατοίκων. Προφύλαξις ἀπὸ τὰς ὑθμενεῖς ἐπιδράσεις τοῦ κλίματος.

6. Ἡ σημασία τῶν μικρῶν ἀρδευτικῶν ἔργων. Ἡ ὠφέλιμος τῶν ἔργων πρὸς συγκράτησιν τοῦ ἐδάφους, ἐγγειοβελτιωτικὰ καὶ ἀντιπλημμυρικὰ ἔργα.

8η ΕΝΟΤΗΣ

ΥΔΑΤΑ

1. Πηγὴ, φρέαρ, ρυάκιον, χεῖμαρρον, ποταμός, παραπόταμος, λίμνη, ἔλος, τέμας τοῦ τόπου κας.

2. Χρησιμοποίησις τῶν ρεόντων ὑδάτων (ἀρδευσις, ὕδρευσις, κίνησις μύλων, πρίωνων ἠλεκτρικῶν ἐργοστασίων).

3. Πῶς προφυλασσόμεθα ἀπὸ τὰς πλημμύρας.

9η ΕΝΟΤΗΣ

Η ΘΑΛΑΣΣΑ

1. Παραλία, λιμὴν, ὄρμος, κόλπος, ἀκρωτήριον, χερσόνησος.

2. Νῆσος, ὕφαλος, σκόπελος, ἰσθμός, πορθμός. Ἄλυκα, ἰχθυοτροφεία.

3. Πλοῖα, ναυτικοὶ, ψάρια, ἀλιεῖς, τρικυμία, γαλήνη.

4. Θερμοκρασία τῆς θαλάσσης, κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος. Ἐπίδρασις τῆς θαλάσσης εἰς τὸ κλίμα καὶ τὴν

5. Ὁ θαλάσσιος πλοῦτος τῶν Ἑλληνικῶν παραλιῶν. Αἱ θαλάσσια ἐνασχολήσεις τῶν κατοίκων τῶν Ἑλληνικῶν παραλιῶν. Ἡ ἀναπτυξίς τοῦ ναυτικοῦ βίου ἐν Ἑλλάδι. Ἡ σημασία τῆς Ἐμπορικῆς ναυτιλίας. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς Ἑλληνικῆς ναυτιλίας κατὰ τὰς διαφόρους ἱστορικὰς ἐποχὰς καὶ κατὰ τὴν πρόσφατον περίοδον.

10η ΕΝΟΤΗΣ

ΤΡΟΦΑΙ, ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ, ΚΑΤΟΙΚΙΑ

1. Φυτικὰ τροφαί, ζωικὰ. Ἐπιτεργασίαι (ἀλευρώμωλοι, ἀρτοποιεῖα, τυροκομεία, ἐλαιουργεῖα). Διατηρήσις (Ψυγεία, κνοστροποιεῖα). Μαγειρικὴ καὶ διαιτολόγιον.

2. Ἡ ἐνδυμᾶσις καὶ ἡ ὑπόδησις. Ὑλὰ ἐξ ἰν κατασκευάζονται τὰ ἐνδυμᾶσις καὶ τὰ ὑπόδηματ' ἄμα (ἐρία, βάμβαξ, μέταξ, λινόν, κέλιον, δερμάτια). Ἐπιτεργασίαι (κλωστήριον, ὑφαντήριον, ἀργαλεῖος, ραφίον, καθαριστήριον, βυρσοδεφεῖον, ὑποδηματοποιεῖον).

3. Ἡ κατοικία-εἶδη οἰκίον-ὠικά. Οἱ ἐργαζόμενοι διὰ τὴν οἰκοδόμησιν. Θέρμανσις (καύσιμοι ὕαι, θερμάστρα).

4. Βιοτεχνία-Βιομηχανία.

11η ΕΝΟΤΗΣ

ΤΟ ΧΩΡΙΟΝ Η Η ΠΟΛΙΣ (ΣΥΓΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ)

1. Θέσις, μορφή τοῦ ἐδάφους, ὕδατα, κλίμα.

2. Γεωργία, κτηνοτροφία, δασοκομία, βιομηχανία, ἐμπόριον, μεταφοραί.

3. Ἀπογραφὴ οἰκίῶν, προϊόντων, ζῶων.

4. Πληθυσμός, ἀπογραφὴ κατοίκων, διοικήσις, σχολεῖα, ἐκπαιδεία, μνημεῖα καὶ ὠραία τοπία.

5. Ἡ ἱστορία τῆς περιοχῆς.

6. Ἐλλειψίς καὶ προβλήματα.

7. Τι περιμένει ἀπὸ ἡμᾶς τὸ χωρίον ἢ ἡ πόλις σήμερον καὶ εἰς τὸ μέλλον.

8. Ὁ Τουρισμός εἰς τὸ χωρίον ἢ τὴν πόλιν καὶ αἱ ὑποχρεώσεις μας.

9. Κατασκευὴ ἀναγλύφου χάρτου.

12η ΕΝΟΤΗΣ

ΤΑ ΕΓΙΤΟΝΙΚΑ ΧΩΡΙΑ ἢ ΠΟΛΕΙΣ

1. Θέσις, ἀπόστασις, συγκοινωνία.

2. Τὰ σπουδαιότερα χαρακτηριστικὰ ἐκάστου τῶν γεωτοκικῶν χωρίων ἢ πόλεων.

3. Ἀσχολίαι τῶν κατοίκων ἐκάστου τούτων. Προϊόντα, πληθυσμός.

4. Αἱ σχέσεις μας μὲ ἐκκιστον χωρίον ἢ πόλιν.

5. Μνημεῖα, ὠραία τοπία, ἱστορικὸι καὶ τουριστικοὶ τόποι.

6. Χάρτης τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως μετὰ τῶν γεωτοκικῶν χωρίων ἢ πόλεων.

7. Πληθυσμός καὶ προϊόντα τῆς περιοχῆς.

13η ΕΝΟΤΗΣ

Η ΒΙΒΛΙΑ

1. Ἡ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας. Σχέσις τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως τοῦ μαθητοῦ μετὰ τῆς πρωτεύουσας τῆς ἐπαρχίας. Γενικά χαρακτηριστικὰ τῆς πρωτεύουσας. Ἀρχαὶ. Φιλανθρωπικὰ καὶ ἄλλα ἱδρύματα. Ἄγροά.

2. Αἱ κυριότεραι πόλεις καὶ κωμοπόλεις τῆς ἐπαρχίας. Σχέσις τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως τοῦ μαθητοῦ μετὰ τῶν ἀνωτέρων.

3. Τὰ φυσικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἐπαρχίας: α) Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. β) Ὑδατα, γ) Τὰ δάση, δ) Κλίμα.

4. Τὰ κύρια προϊόντα. Αἱ κύρια ἀσχολίαι τῶν κατοίκων (γεωργία, κτηνοτροφία, ἀλιεῖα, βιοτεχνία, βιομηχανία, ἐμπόριον). Ὅδιον δικτυον-συγκοινωνία.

5. Ἱστορικὸι τόποι (ἀρχαιότητες, μνημεῖα) Αἱ ὑποχρεώσεις μας ἀπέναντι αὐτῶν.

6. Ὁ Τουρισμός (τουριστικοὶ τόποι, μνημεῖα καὶ κτίσματα τουριστικῆς κινήσις).

Τὸ πατροπαράδοτον Ἑλληνικόν ἔθιμον τῆς φιλοξενίας εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ νεωτέραν ἐποχὴν (Ξένιος Ζεὺς, προστασία τῶν ξένων). Ἡ πολιτικὴ σημασία τῆς τουριστικῆς κινήσεως.

Τὰ ἐκ τοῦ Τουρισμοῦ προκύπτοντα ἀγαθὰ. Αἱ ὑποχρεώ-

7. Αί σημερινάί ανάγκαι και τὰ προβλήματα τῆς ἐπαρχίας.
8. Θέσις, ὄρια, ἔκτασις, πληθυσμός.
9. Χάρτης τῆς ἐπαρχίας.
10. Τὰ προϊόντα και ἡ οἰκονομική κίνησις τῆς ἐπαρχίας, τὰ συγκοινωνιακά μέσα τῆς ἐπαρχίας. Τὰ δημόσια ἔργα και ἀγαθοεργὰ ἰδρύματα τῆς ἐπαρχίας.

ΤΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

- ἽΡραι ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας :
- Εἰς τὰ ἐξετάξια 2.
 - Εἰς τὰ πεντατάξια 4)2.
 - Εἰς τὰ τετρατάξια και τριτάξια 2)2.
 - Εἰς τὰ διτάξια και μονοτάξια 2)2.

γ ΕΝΟΤΗΣ

Η ΕΠΑΡΧΙΑ

1. Ἐπανάληψις τῶν κυριωτέρων στοιχείων τῆς ἐπαρχίας.
2. Σήπτασις, ποιότης και βελτίωσις τοῦ ἐδάφους, κελύεισις τῆς καλλιεργείας. Αἱ ἔνδεικνύμεναι καλλιέργειαί.
3. Πηγαί πλούτου ὑπὸ ἐκμετάλλευσιν και ἀνεκμετάλλευσιν.
4. Πῶς θὰ συμβάλωμεν εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἐπαρχίας κας.
5. Ἀσκήσις εἰς τὴν κατασκευὴν και ἀνάγκωσιν χαρτῶν.

α ΕΝΟΤΗΣ

Ο ΝΟΜΟΣ

1. Ἡ πρωτεύουσα τοῦ Νομοῦ. Σχέσις τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως μετὰ τῆς πρωτεύουσας τοῦ Νομοῦ. Γενικά χαρακτηριστικά τῆς πρωτεύουσας. Ἀρχαί (Μητροπολίτης, Νοάρχης, προϊστάμενοι ὑπηρεσιῶν Νομοῦ, Φιλανθρωπικὰ καὶ ἄλλα ἰδρύματα. Ἀγορά, τράπεζαι, ἐργοστάσια, σιδηροδρομικὸς σταθμὸς, σταθμὸς ἀποικιοῦσιν, ἀεροδρόμιον, μὴν, ἀνώτερα σχολεῖα, θέατρον, κινηματογράφος, μουσικόν, μνημεῖα, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν. Ἡ ζωὴ τῶν κατοίκων ν τῇ πρωτεύουσῃ και αἱ ἀσχολίαι τῶν.
2. Θέσις, ὄρια, ἔκτασις, πληθυσμὸς τοῦ Νομοῦ
3. Τὰ κύρια φυσικά χαρακτηριστικά τοῦ Νομοῦ: α) ἰορρολογία τοῦ ἐδάφους, β) ὕδατα, γ) δάση, δ) κλίμα.
4. Τὰ κύρια προϊόντα και αἱ κύρια ἀσχολίαι τῶν κατοίκων (γεωργία, κτηνοτροφία, ἀλιεία, βιοτεχνία, βιομηχανία, κηκοκός και δασικὸς πλοῦτος, ἐμπόριον). Ὅθικόν δικτυόν συγκοινωνία.
5. Αἱ ἐπαρχίαι και αἱ κυριώτεραι πόλεις και κομπολιεῖς τοῦ Νομοῦ.
6. Ἱστορικοὶ τόποι (ἀρχαιοῦτες και μνημεῖα.) Αἱ πορρωτάσεις μας ἀπέναντι αὐτῶν.
7. Τουρισμός. (Τουριστικοὶ τόποι, τουριστικὴ κίνησις). Τὰ ἐκ τοῦ τουρισμοῦ προκύπτοντα ἀγαθὰ. Αἱ ὑποχρεώσεις μας διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Τουρισμοῦ.
8. Αἱ ἀνάγκαι και τὰ προβλήματα τοῦ Νομοῦ.
9. Χάρτης τοῦ Νομοῦ.

β ΕΝΟΤΗΣ

Η ΜΕΙΖΩΝ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΜΑΘΩΤΟΥ

1. Θέσις, ὄρια, ἔκτασις, πληθυσμὸς τῆς μεζζωνος γεωγραφικῆς περιοχῆς.
2. Τὰ κυριώτερα φυσικά χαρακτηριστικά τῆς γεωγραφικῆς περιοχῆς: α) Μορφολογία, β) ὕδατα, γ) δάση, δ) κλίμα.
3. Τὰ κύρια προϊόντα και αἱ κύρια ἀσχολίαι τῶν κατοίκων (γεωργία, κτηνοτροφία, βιοτεχνία, βιομηχανία, κηκοκός και δασικὸς πλοῦτος, ἐμπόριον). Ὅθικόν δικτυόν συγκοινωνία.
4. Οἱ Νομοί, αἱ πρωτεύουσαι αὐτῶν και αἱ κυριώτεραι πόλεις.
5. Ἱστορικοὶ τόποι (ἀρχαιοῦτες, μνημεῖα).
6. Τουρισμός (τουριστικοὶ τόποι, τουριστικὴ κίνησις).
7. Αἱ ἀνάγκαι και τὰ προβλήματα τῆς μεζζωνος γεωγραφικῆς

8. Χάρτης τῆς μεζζωνος γεωγραφικῆς περιοχῆς (γεωφυσικός, τουριστικός, προϊόντων, πολιτικός).

4η ΕΝΟΤΗΣ

Η ΕΛΛΑΣ

1. Γενική ἐπισκόπησις τῆς Ἑλλάδος (ὄρια, ἔκτασις, πληθυσμός).
2. Ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος.
3. Μορφολογία τοῦ ἐδάφους (κυριώτατα χαρακτηριστικά).
4. Αἱ μεζζωνος γεωγραφικαὶ περιοχαί τῆς Ἑλλάδος. (Στερεὰ Ἑλλάς, Πελοπόννησος, Θεσσαλία, Ἡπειρος, Μακεδονία, Θράκη, νῆσοι Αἰγαίου, Κρήτη, νῆσοι Ἴονιου, Δωδεκανήσος).
5. Τὰ κύρια φυσικά, οἰκονομικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά στοιχεῖα ἐκάστης περιοχῆς.
6. Φυσικά φαινόμενα ἐπιχωριάζοντα εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οἱ σεισμοὶ καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ κράτους ἀντιμετώπισις τῶν ἐξ αὐτῶν καταστροφῶν. Αἱ παλιόρροιαι και αἱ ἀνεμοί.
7. Χάρτης τῆς Ἑλλάδος.

ΤΑΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

- ἽΡραι ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας :
- Εἰς τὰ ἐξετάξια 2.
 - Εἰς τὰ πεντατάξια 4)2.
 - Εἰς τὰ τετρατάξια 3)2.
 - Εἰς τὰ τριτάξια 2)2.
 - Εἰς τὰ διτάξια και μονοτάξια συνδιδασκαλία μετὰ τῆς ΣΤ' τάξεως.

α) Ἐ τῆς φυσικῆς και πολιτικῆς Γεωγραφίας

1η ΕΝΟΤΗΣ

Η ΕΛΛΑΣ

1. Ἐπανάληψις τῆς μεζζωνος γεωγραφικῆς περιοχῆς τοῦ μαθητοῦ συντομωτάτα.
2. Αἱ ἄλλαι μεζζωνος γεωγραφικαὶ περιοχαί τῆς Ἑλλάδος: 1. Θράκη, 2. Μακεδονία, 3. Ἡπειρος, 4. Θεσσαλία, 5. Στερεὰ Ἑλλάς, 6. Πελοπόννησος, 7. Νῆσοι Αἰγαίου, 8. Κρήτη, 9. Νῆσοι Ἴονιου, 10. Δωδεκανήσος.
1. Θέσις, ὄρια, ἔκτασις.
2. Μορφολογία τοῦ ἐδάφους (ὄρη, πεδιάδες, ὕδατα).
3. Κλίμα. Σχέσις τοῦ κλίματος πρὸς τὴν ἀνεξάρτησιν.
4. Προϊόντα και ἀσχολίαι τῶν κατοίκων.
5. Ἐμπόριον, συγκοινωνία (ἐντὸς τῆς περιοχῆς και μετὰ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος).
6. Πληθυσμός, πυκνότης.
7. Διοικητικὴ διαίρεσις (Νομοί, πρωτεύουσαι Νομῶν και αἱ κυριώτεραι πόλεις και κομποπολίεις).
8. Τουρισμός (τουριστικοὶ τόποι, τουριστικὴ κίνησις).
9. Ἰδιαιτέρα χαρακτηριστικά τῆς περιοχῆς και τὰ κυριώτερα προβλήματα αὐτῆς.
10. Χάρτης ἐκάστης τῶν μεζζωνος γεωγραφικῶν περιοχῶν.

2α ΕΝΟΤΗΣ

ΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΧΩΡΑΙ

1. ΚΥΠΡΟΣ, 2. ΑΛΒΑΝΙΑ, 3. ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ, 4. ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ, 5. ΡΟΥΜΑΝΙΑ, 6. ΤΟΥΡΚΙΑ, 7. ΚΡΑΤΗ Μ. ΑΝΑΤΟΛΗΣ (Συρία, Λίβανος, Ἰσραήλ, Ὑπεριονδανία, Ἀραβία). 8. ΑἴΓΥΠΤΟΣ-ΛΙΒΥΗ, 9. ΙΤΑΛΙΑ.

ΕΞΕΤΑΣΤΕΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΙΣ ΕΚΑΣΤΗΝ ΧΩΡΑΝ:

- Α) Φυσικὴ ἐξέτασις: Θέσις, ἔκτασις, ὄρια, μορφολογία ἐδάφους. Κλίμα.
- Β) Συνοπτικὴ ἐνημέρωσις ὡς πρὸς τὴν ἱστορίαν ἐκάστης χώρας.
- Γ) Οἰκονομικὴ ἐξέτασις: Γεωργία, κτηνοτροφία, βιομηχανία, ἐμπόριον, συγκοινωνία.
- Δ) Πολιτικὴ ἐξέτασις: Κάτοικοι, πληθυσμός, ἐκπαίδευσις, πολιτεύμα, θρησκεία, χαρακτηριστικά ἐκδηλώσεις πολιτισμοῦ.
- Ε) Στοιχειώδης γεωπολιτικὴ ἐξέτασις.

- Z) Τὰ κυριώτερα προβλήματα.
β) Ἐκ τῆς Μαθηματικῆς Γεωγραφίας

1η ΕΝΟΤΗΣ

ΤΟ ΣΥΜΒΗΑΝ

- A) Ὁ οὐρανός. Τὰ σύγχρονα μέσα μελέτης αὐτοῦ.
B) Οἱ ἀστέρες:
1. Ἀπλανεὶς (ἀστερισμοί, Γαλαξίαι).
2. Ἥλιος
3. Πλανῆται-Δουροφόροι.
4. Ἡλιακὸν πλανητικὸν σύστημα.
5. Διψήφοντες, κομήται

2α ΕΝΟΤΗΣ

Η ΓΗ

1. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς (ξηρά, θάλασσα, ἡπειροί, ὠκεανοί, ἀτμόσφαιρα, ἀνεμοί, ὑγρασία, κλίμα).
2. Ἡ σημερινὴ μορφή καὶ τὸ σχῆμα τῆς γῆς (σφαιροκότης, ἄξων, πόλοι).
3. Προσδιορισμὸς θέσεως ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας (σημερινοί, παράλληλοι κύκλοι, ζώναι, μεσημβρινοί, γεωγραφικὸν πλάνος, γεωγραφικὸν μήκος).
4. Κίνησις τῆς γῆς περὶ τὸν ἄξωνα αὐτῆς, ἡμέρα-νύξ, ὥρα, λεπτόν, δευτερόλεπτον, αἰτία ἀνοστήσεως ἡμερῶν.
5. Κίνησις τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον, ἔτος, ἐποχαί, ἐκλείψεις ἡλίου.
6. Μεταβολαὶ τῆς γῆς (διάχυσις κατὰστασις, βαθμιαία ψύξις, πυρόσφαιρα, λιθόσφαιρα, ἠφαιστεια, σεισμοί, κατακρημνίσεις, σχηματισμοὶ πετρωμάτων, ἀπολιθώματα).
7. Αἰτίαι συγχρόνων μεταβολῶν τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς (μηχανικῆ, χημικῆ ἐνέργεια τοῦ ὕδατος, θερμὰ πηκὰ, ἠφαιστεια, σεισμοί, ἀλλοιώσεις ὑπὸ ἀνέμου, ζῶων καὶ ἀνθρωπίνης δυνάμεως).

3η ΕΝΟΤΗΣ

Η ΣΕΛΗΝΗ

Σχῆμα, μέγεθος, κινήσεις, φάσεις, ἐκλείψεις.

ΤΑΣΙΣ ΕΚΤΗ

Ἄραι ἐβδομαδιαία διδασκαλία:

- Εἰς τὰ ἐξατάξια 2.
Εἰς τὰ πεντατάξια 4)2.
Εἰς τὰ τετρατάξια καὶ τριτάξια 3)2.
Εἰς τὰ διτάξια συνδιδασκαλία μετὰ τῆς Ε' τάξ. 3)2.
Εἰς τὰ μονοτάξια συνδιδασκαλία μετὰ τῆς Ε' τάξεως 2)2.

I. ΕΥΡΩΠΗ

1. Φυσικὴ ἐξέτασις ἐν γενικαῖς γραμμαῖς.
2. Διαίρεσις εἰς Κράτη.
3. Φυσικὴ, οικονομικὴ καὶ πολιτιστικὴ ἐξέτασις ἐκάστου τῶν κάτωθι κρατῶν:
α) Κράτῃ Ἱβηρικῆς Χερσονήσου.

- β) Γαλλία.
γ) Μεγάλη Βρεττανία.
δ) Γερμανία.
ε) Ρωσία.
4. Τὰ λοιπὰ κράτη συντόμως.
5. Αἱ σχέσεις πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

II. ΑΣΙΑ

1. Φυσικὴ ἐξέτασις ἐν γενικαῖς γραμμαῖς.
2. Διαίρεσις εἰς Κράτη.
3. Φυσικὴ, οικονομικὴ καὶ πολιτιστικὴ ἐξέτασις ἐκάστου τῶν κάτωθι κρατῶν:
α) Ἰνδία, β) Ἰαπωνία, Κίνα, δ) Κορέα, ε) Ἰράν.
4. Αἱ σχέσεις πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

III. ΑΦΡΙΚΗ

1. Φυσικὴ ἐξέτασις ἐν γενικαῖς γραμμαῖς.
2. Διαίρεσις εἰς Κράτη.
3. Φυσικὴ, οικονομικὴ καὶ πολιτιστικὴ ἐξέτασις ἐκάστου τῶν κάτωθι κρατῶν.
α) Αἰθιοπία, β) Νοτιοαφρικανικὴ Ἐνωσις.
4. Τὰ ὑπόλοιπα Κράτη συντόμως.
5. Αἱ σχέσεις πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

IV. ΑΜΕΡΙΚΗ

1. Φυσικὴ ἐξέτασις ἐν γενικαῖς γραμμαῖς.
2. Διαίρεσις εἰς Κράτη.
3. Φυσικὴ, οικονομικὴ καὶ πολιτιστικὴ ἐξέτασις τῶν κάτωθι κρατῶν:
α) Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι, β) Καναδάς, γ) Βραζιλία, δ) Ἀργεντινή.
4. Τὰ ἄλλα κράτη συντόμως.
5. Αἱ σχέσεις πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

V. ΩΚΕΑΝΙΑ

1. Φυσικὴ ἐξέτασις ἐν γενικαῖς γραμμαῖς.
2. Διαίρεσις εἰς Κράτη.
3. Φυσικὴ, οικονομικὴ καὶ πολιτιστικὴ ἐξέτασις ἐκάστου τῶν κάτωθι κρατῶν:
α) Αὐστραλία, β) Νέας Ζηλανδίας καὶ τῶν λοιπῶν νήσων συντόμως.
4. Αἱ σχέσεις πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

VI. Ἡ ΕΛΛΑΣ (σύντομος ἐπισκόπησις).

Ἡ θέσις καὶ αἱ σχέσεις τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸν ὑπόλοιπον κόσμον.

Ἀπόδημος Ἑλληνισμός. Ἀλύτρωτος Ἑλληνισμός.
Εἰς τὸν Ἡμέτερον ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ἐπιτρογὴν ἀναβέτομεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Βασιλικοῦ Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Ἰανουαρίου 1957.

ΠΑΥΛΟΣ Β.

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΘΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Π. ΛΕΒΑΝΤΗΣ